

Dadansoddi ar gyfer Polisi

Analysis for Policy

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

RHIF YMCHWIL GYMDEITHASOL:

85/2023

DYDDIAD CYHOEDDI:

13/09/2023

Agweddau'r cyhoedd tuag at gosbi plant yn gorfforol: Arolwg Ton 6, Tachwedd 2022

Mae'r ddogfen yma hefyd ar gael yn Saesneg.

This document is also available in English.

Agweddau'r cyhoedd tuag at gosbi plant yn gorfforol: Arolwg Ton 6, 2022

Awdur:

Chris Timmins, Beaufort Research

Adroddiad Ymchwil Llawn: Timmins, C. (2022). *Agweddau'r cyhoedd tuag at gosbi plant yn gorfforol: Arolwg Ton 6, 2022*. Caerdydd: Llywodraeth Cymru, Rhif adroddiad YGLI 85/2023

Ar gael yn: <https://www.llyw.cymru/agweddau-cyhoeddus-gosbi-plant-yn-gorfforol-arolwg-cam-6-tachwedd-2022>

Safbwyntiau'r ymchwilydd yw'r rhai a fynegir yn yr adroddiad hwn ac nid rhai Llywodraeth Cymru o anghenraid

I gael rhagor o wybodaeth cysylltwch â :

Hannah Davies:

Yr Is-adran Ymchwil Gymdeithasol a Gwybodaeth

Llywodraeth Cymru

Parc Cathays

Caerdydd

CF10 3NQ

E-bost: socialjusticeresearch@gov.wales

Tabl y cynnwys

Rhestr o ffigurau a thablau	2
1. Cyflwyniad	4
2. Agweddau tuag at smacio.....	8
3. Gwybodaeth am y ddeddfwriaeth bresennol.....	13
4. Ymwybyddiaeth o newidiadau i'r ddeddfwriaeth	16
5. Barn am newidiadau i'r ddeddfwriaeth	25
6 Casgliadau.....	31
Atodiad A – Ymchwil Gymdeithasol Llywodraeth Cymru ar rianta.....	33
Atodiad B – Holiadur yr arolwg.....	35
Atodiad C – Dull ymchwil.....	38
Atodiad D – Disgrifiad o'r newid i'r ddeddfwriaeth a gyflwynwyd i ymatebwyr yn arolwg mis Tachwedd 2022.....	40
Atodiad E – Diffiniad o raddau cymdeithasol.....	41
Atodiad F – Meintiau is-samplau	42

Rhestr o ffigurau a thablau

Ffigur 2.1: Y ganran a oedd yn cytuno 'ei bod hi weithiau'n angenrheidiol smacio plentyn' (Pawb – 2018, 2019, 2020, 2021, Maw 2022, Tach 2022)	8
Ffigur 2.2: Y ganran a oedd yn cytuno 'ei bod hi weithiau'n angenrheidiol smacio plentyn' (Pawb a pha un a ydynt yn ofalwr rheolaidd am blentyn saith oed neu iau - Tachwedd 2022) 9	
Ffigur 2.3: Y ganran a oedd yn cytuno 'ei bod hi weithiau'n angenrheidiol smacio plentyn' (Pawb ac yn ôl y rhywiau a grwpiau oedran – Tachwedd 2022)	10
Ffigur 2.4: Y ganran a oedd yn cytuno 'ei bod hi weithiau'n angenrheidiol smacio plentyn' (Pawb ac yn ôl gradd gymdeithasol - Tachwedd 2022)	11
Ffigur 3.1: Y ganran sy'n credu bod y gyfraith bresennol yn caniatáu i rieni smacio'u plant (Pawb – 2018, 2019, 2020, 2021, Maw 2022, Tach 2022)	13
Ffigur 3.2: Y ganran sy'n credu bod y gyfraith bresennol yn caniatáu i rieni smacio'u plant (Pawb ac yn ôl pa un a ydynt yn ofalwr rheolaidd am blentyn saith oed neu iau ai peidio - Tachwedd 2022)	13
Ffigur 3.3: Y ganran sy'n credu bod y gyfraith bresennol yn caniatáu i rieni smacio'u plant (Pawb ac yn ôl y rhywiau ac yn ôl grŵp oedran - Tachwedd 2022)	14
Ffigur 3.4: Y ganran sy'n credu bod y gyfraith bresennol yn caniatáu i rieni smacio'u plant (Pawb ac yn ôl gradd gymdeithasol - Tachwedd 2022)	15
Ffigur 4.1: Y ganran a oedd yn ymwybodol o newidiadau i'r ddeddfwriaeth mewn perthynas â chosbi plant yn gorfforol [Digymell] (Pawb – 2018, 2019, 2020, 2021, Maw 2022, Tach 2022) 16	
Ffigur 4.2 Y ganran a oedd yn ymwybodol o newidiadau i'r ddeddfwriaeth mewn perthynas â chosbi plant yn gorfforol [Digymell] (Pawb ac yn ôl pa un a ydynt yn ofalwr rheolaidd am blentyn saith oed neu iau ai peidio - Tachwedd 2022).....	17
Ffigur 4.3: Y ganran a oedd yn ymwybodol o newidiadau i'r ddeddfwriaeth mewn perthynas â chosbi plant yn gorfforol [Digymell] (Pawb ac yn ôl oedran a gradd gymdeithasol – Tachwedd 2022)	18
Tabl 4.1: Allwch chi ddweud wrthyf sut y mae'r gyfraith wedi newid yn eich tyb chi? - Tachwedd 2022 [Digymell].....	18
Tabl 4.2: Sut ddaethoch chi'n ymwybodol o'r newid i'r gyfraith mewn perthynas â chosbi plant yn gorfforol? - Tachwedd 2022	19
Ffigur 4.4: Y ganran a oedd yn ymwybodol o newidiadau i'r ddeddfwriaeth mewn perthynas â chosbi plant yn gorfforol [O gael eu harwain] (Pawb – 2018, 2019, 2020, 2021, Maw 2022, Tach 2022).....	21
Ffigur 4.5: Y ganran a oedd yn ymwybodol o newidiadau arfaethedig i'r ddeddfwriaeth mewn perthynas â chosbi plant yn gorfforol [O gael eu harwain] (Pawb ac yn ôl pa un a ydynt yn ofalwr rheolaidd am blentyn saith oed neu iau ai peidio - Tachwedd 2022)	22
Ffigur 4.6: Y ganran a oedd yn ymwybodol o newidiadau i'r ddeddfwriaeth mewn perthynas â chosbi plant yn gorfforol [O gael eu harwain] (Pawb ac yn ôl grŵp oedran a gradd gymdeithasol - Tachwedd 2022)	23

Ffigur 4.7: Y ganran a oedd yn meddwl y byddai pob lefel o gosb yn dal i gael ei chaniatáu ar ôl y newid i'r gyfraith – Tachwedd 2022.....	24
Ffigur 5.1: Barn am y newid i'r ddeddfwriaeth mewn perthynas â chosbi plant yn gorfforol (%) (Pawb – 2018, 2019, 2020, 2021, Maw 2022, Tach 2022)	25
Ffigur 5.2: Barn am y newid i'r ddeddfwriaeth mewn perthynas â chosbi plant yn gorfforol (%) (Pawb ac yn ôl pa un a ydynt yn ofalwr rheolaidd am blentyn saith oed neu iau ai peidio – Tachwedd 2022)	26
Ffigur 5.3: Barn am y newid i'r ddeddfwriaeth mewn perthynas â chosbi plant yn gorfforol (Pawb ac yn ôl grŵp oedran - Tachwedd 2022)	27
Ffigur 5.4: Barn am y newid i'r ddeddfwriaeth mewn perthynas â chosbi plant yn gorfforol (Pawb ac yn ôl y rhywiau - Tachwedd 2022)	27
Tabl 5.1: Allwch chi ddweud wrthyf pam eich bod o blaid y newid i'r gyfraith mewn perthynas â chosbi plant yn gorfforol yng Nghymru? - Tachwedd 2022 [Digymell].....	28
Tabl 5.2: Allwch chi ddweud wrthyf pam eich bod yn erbyn y newid i'r gyfraith mewn perthynas â chosbi plant yn gorfforol yng Nghymru? - Tachwedd 2022 [Digymell]	30
Tabl 5.3: Allwch chi ddweud wrthyf pa wybodaeth arall y mae arnoch ei hangen? – Tachwedd 2022 [Digymell]	31
Tabl A1.1: Ymchwil Flaenrol Berthnasol gan Lywodraeth Cymru	34
Tabl A1.2: Diffiniadau o raddau cymdeithasol	43
Tabl A1.3: Meintiau samplau'r is-grwpiau	44

1. Cyflwyniad

1.1 Cefndir ac amcanion

1.1 Cyflwynwyd y Bil Plant (Diddymu Amddiffyniad Cosb Resymol) (Cymru) i Gynulliad Cenedlaethol Cymru¹ ar 25 Mawrth 2019. Ar 20 Mawrth 2020 cafodd y Bil Gydsyniad Brenhinol a daeth yn Ddeddf Plant (Diddymu Amddiffyniad Cosb Resymol) (Cymru) 2020. Daeth y ddeddf newydd i rym ar 21 Mawrth 2022.

1.2 Amcan trosfwaol y ddeddfwriaeth yw helpu i amddiffyn hawliau plant trwy wahardd defnyddio cosb gorfforol yn erbyn plant, trwy gael gwared ar amddiffyniad cosb resymol. Byddai hyn yn golygu nad yw'r amddiffyniad ar gael mwyach o fewn tiriogaeth Cymru i rieni neu'r rhai sy'n gweithredu *in loco parentis* (yn gweithredu â chyfrifoldeb rhiant), fel amddiffyniad yn erbyn cyhuddiad o ymosod cyffredin ar blentyn neu guro plentyn sydd yn eu gofal.

1.3 Mae Adran 2 o'r Ddeddf yn ei gwneud yn ofynnol i Weinidogion Cymru hybu ymwybyddiaeth y cyhoedd o'r newid yn y gyfraith cyn i'r Ddeddf ddod i rym ym mis Mawrth 2022. Mae Llywodraeth Cymru'n ymrwymedig i godi ymwybyddiaeth y cyhoedd o'r newid yn y gyfraith. Fe adolygwyd ei hymgyrch arfaethedig i godi ymwybyddiaeth y cyhoedd o ganlyniad i bandemig y Coronafeirws, i ganolbwyntio ar ymgysylltu â rhanddeiliaid, gweithio gyda chynulleidfaoedd penodol a hybu a chefnogi rhianta cadarnhaol tan haf 2021. Dechreuodd ymgyrch amlgyfrwng i godi ymwybyddiaeth y cyhoedd, a oedd yn cynnwys hysbysebu a chysylltiadau cyhoeddus, yn ysgafn ym mis Mehefin 2021 gyda hysbysebu digidol, ac fe lansiodd yn llawn ym mis Medi 2021, chwe mis cyn cychwyn y newid i'r ddeddfwriaeth. Bu'r bwrlwm mwyaf o ran gweithgarwch cyfathrebu rhwng mis Ionawr a mis Mawrth 2022, yn union cyn cychwyn y newid i'r ddeddfwriaeth. Bwriedir i weithgarwch codi ymwybyddiaeth barhau am rai blynyddoedd yn dilyn cychwyn y newid i'r ddeddfwriaeth i wreiddio ymwybyddiaeth ymhlith y cyhoedd yng Nghymru.

1.4 Amcan yr ymchwil hon oedd adeiladu ar donnau blaenorol o ymchwil a gynhaliwyd yn 2018, 2019, 2020, 2021 a mis Mawrth 2022 o ran agweddau'r cyhoedd tuag at gosbi plant yn gorfforol gan gynnwys y ddeddfwriaeth. Cyflawnwyd

¹ Ym mis Mai 2020 cafodd Cynulliad Cenedlaethol Cymru ei ailenwi'n Senedd Cymru

y gwaith maes ar gyfer yr arolwg hwn rhwng 7 a 27 Tachwedd 2022, oddeutu 8 mis wedi i'r ddeddfwriaeth ddod i rym. Mae Llywodraeth Cymru yn bwriadu parhau i ailadrodd y cwestiynau hyn yn rheolaidd i dracio ymwybyddiaeth a barn y cyhoedd wrth i'r ymgyrch i godi ymwybyddiaeth y cyhoedd fynd rhagddo dros nifer o flynyddoedd.

1.2 Nodyn ar newidiadau i'r dull o gasglu data ar gyfer arolygon 2020, 2021 a 2022

1.5 Fe wnaed y gwaith maes ar gyfer arolygon 2020, 2021 a mis Mawrth 2022 yn ystod argyfwng iechyd y cyhoedd Covid-19. O ystyried y cyfyngiadau a oedd mewn grym yn ystod y cyfnod hwn, nid oedd yn bosibl cynnal yr arolwg yn yr un modd â'r tonnau blaenorol. Yn 2018 a 2019, defnyddiodd yr ymchwiler ddull a weinyddwyd gan gyfwelydd wyneb-yn-wyneb yn y cartref.

1.6 Fe gwblhawyd arolygon 2020, 2021 a mis Mawrth 2022 trwy ddull hunangwblhau ar-lein gan ddefnyddio panel ar-lein². Fe gwblhawyd arolwg mis Tachwedd 2022 yn y ffordd hon hefyd, fel y bydd unrhyw donnau yn y dyfodol, gan bod cyfrwng yr Arolwg, sef Arolwg Omnibws Cymru Beaufort, wedi symud yn barhaol i'r dull casglu data yma. Er bod yr arolwg ar-lein a'r arolygon wyneb-yn-wyneb blaenorol wedi'u bwriadu i gynhyrchu samplau cynrychiolaidd o'r boblogaeth oedolion (16+ oed) yng Nghymru, mae'n bosibl y gallai'r newid dull fod wedi cael rhywfaint o effaith ar y canlyniadau. Er enghraifft, efallai y bydd rhai ymatebwyr yn ateb yn wahanol pan nad oes cyfwelydd yn bresennol, ac mae angen i rai cwestiynau a oedd yn ddigymell yn flaenorol gael eu fframio'n wahanol pan nad oes cyfwelydd yn bresennol i godio atebion. Er ei bod yn anodd bod yn bendant ynglŷn â hyn, mae tystiolaeth yn awgrymu bod effeithiau'n tueddu i fod yn fwy ar gyfer cwestiynau sy'n holi am werthoedd ac ymddygiad, gydag effeithiau llai ar gyfer gwybodaeth fwy ffeithiol³. Dylai unrhyw newidiadau mewn canlyniadau, neu ddiffyg newid mewn canlyniadau, rhwng tonnau cyn y newid dull a'r don gyfredol gael eu dehongli â phwyll; gallai newid fod i'w briodoli'n gyfan gwbl, yn rhannol neu beidio â

²Grŵp o gyfranogwyr ymchwiler sydd wedi cofrestru i cael cyswllt o bryd i'w gilydd i gwblhau arolygon ar-lein yw panel ar-lein.

³Adran 9.3

bod i'w briodoli o gwbl i'r newid mewn dull. Mae rhagor o wybodaeth am ddull yr arolwg ym mis Tachwedd 2022 i'w chael yn Atodiad C.

1.3 Ynglŷn â'r adroddiad hwn

1.8 Mae'r canfyddiadau a nodir yn yr adroddiad hwn yn seiliedig ar ymchwil a gynhaliwyd ar Arolwg Omnibws Cymru Beaufort rhwng 7 a 27 Tachwedd 2022, a gyfwelodd â sampl seiliedig ar gwota cynrychiolaidd o 1,000 o oedolion 16+ oed ledled Cymru. Mae hyn yn cynnwys rhieni/gwarcheidwaid ac oedolion nad ydynt yn rhieni/gwarcheidwaid. Mae canfyddiadau o'r arolwg hwn yn cael eu cymharu'n fynych yn yr adroddiad hwn â setiau tebyg o gwestiynau a ofynnwyd fel rhan o Arolygon Omnibws Cymru Beaufort ym mis Tachwedd 2018, mis Tachwedd 2019, mis Tachwedd 2020, mis Tachwedd 2021 a mis Mawrth 2022. Mae unrhyw newidiadau (mân newidiadau yn bennaf) i'r holiadur rhwng tonnau i'w gweld yn Atodiad B. Cynhelir pob Arolwg Omnibws Cymru gyda samplau ar wahân o oedolion 16+ yng Nghymru sy'n cyfateb â'i gilydd o ran demograffeg megis oedran, rhyw, rhanbarth a gradd gymdeithasol⁴, er bod arolygon 2020, 2021 a 2022 (fel a nodwyd yn yr adran flaenorol) wedi cael eu cynnal trwy hunangwblhau ar-lein yn hytrach na'r dull gweinyddu gan gyfwelydd wyneb-yn-wyneb a ddefnyddiwyd yn 2018 a 2019. Mae'r gwaith hwn yn rhan o gyfres o ymchwil rhianta a gyflawnwyd gan Lywodraeth Cymru ers 2013. Ceir tabl o adroddiadau yn Atodiad A.

1.9 Roedd yr holiadur ar gyfer yr arolwg hwn yn cynnwys cyfres o gwestiynau am agweddau tuag at smacio, ymwybyddiaeth o ddeddfwriaeth sy'n ymwneud â chosbi plant yn gorfforol ac ymwybyddiaeth a barn am newidiadau i'r ddeddfwriaeth. Cafodd cwestiynau demograffig eu cynnwys hefyd fel arfer safonol yn arolwg Omnibws Cymru. Roedd yr holiadur ar gael yn Gymraeg neu yn Saesneg yn ôl dewis y cyfranogwr ac mae i'w gael yn Atodiad B ar ddiwedd y ddogfen hon.

1.10 Sylwer efallai na fydd canrannau mewn rhai graffiau a thablau yn yr adroddiad hwn, lle gall yr ymatebydd ddewis un ateb yn unig, yn gwneud cyfanswm o 100% ac y gallant wneud cyfanswm o 99% neu 101% o ganlyniad i dalgrynnu i'r rhif cyfan agosaf. Er enghraifft, efallai y bydd graff yn dangos tri ateb – 40%, 33% a

⁴ System ddosbarthu sy'n seiliedig ar alwedigaeth prif enillydd incwm yr aelwyd yw gradd gymdeithasol.

26% (sy'n gwneud cyfanswm o 99%) pan allai'r canrannau heb eu talgrynnu fod yn 40.4%, 33.3% a 26.3% yn y drefn honno.

1.4 Profion ystadegol

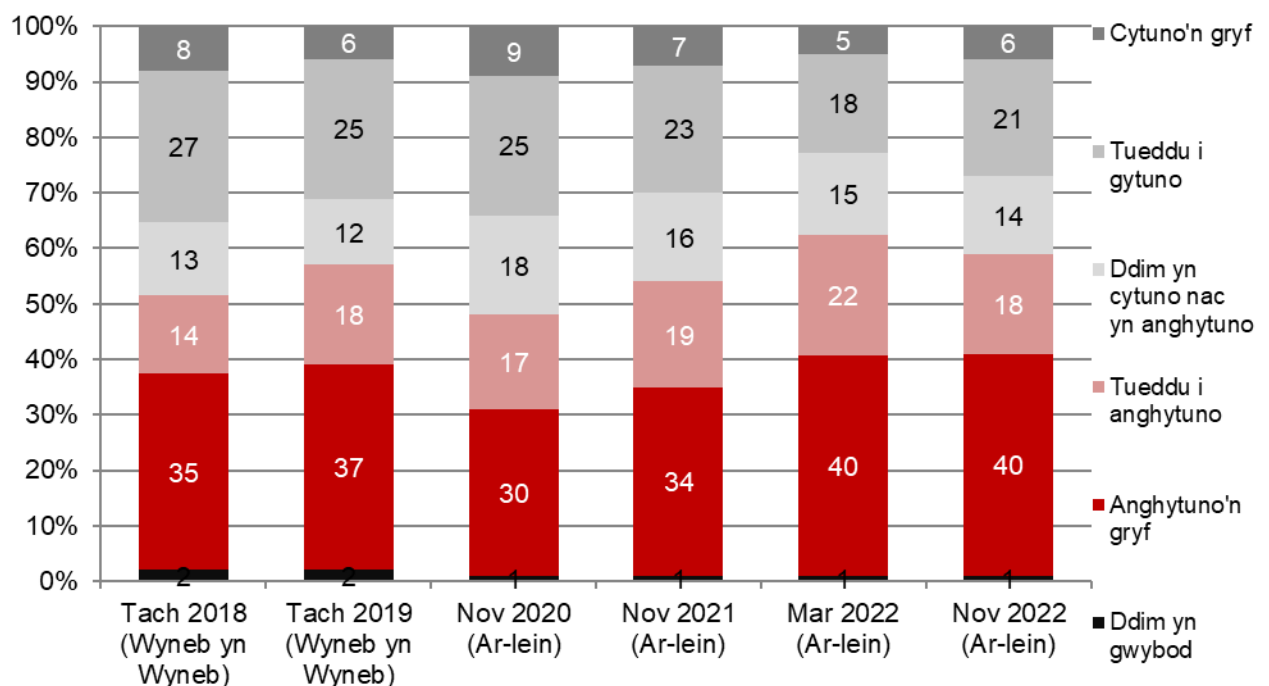
1.11 Drwy'r adroddiad hwn dygir cymariaethau rhwng gwahanol grwpiau o'r boblogaeth (er enghraifft, y rhai o wahanol grwpiau oedran neu ryw) i ddeall a yw eu hagweddu, eu hymddygiadau neu eu gwybodaeth yn amrywio. Ceir cymariaethau hefyd rhwng gwahanol flynyddoedd yr arolwg i ganfod a fu newidiadau dros amser. Mae'r adroddiad yn defnyddio profion ystadegol i gymharu canlyniadau rhwng grwpiau o'r boblogaeth a hefyd i gymharu canlyniadau dros amser. Lle nodir bod gwahaniaeth rhwng dau grŵp neu ddau gyfnod o amser yn 'arwyddocaol' yn yr adroddiad hwn, mae hyn yn golygu bod y tebygolrwydd o gael y canfyddiad drwy siawns yn llai nag un mewn 20 ac felly yn debygol o adlewyrchu gwahaniaeth gwirioneddol dros amser neu rhwng grwpiau poblogaeth.

2. Agweddau tuag at smacio

2.1 Gofynnwyd i'r holl ymatebwyr i ba raddau yr oeddent yn cytuno neu'n anghytuno *ei bod hi weithiau'n angenrheidiol smacio plentyn*. Roedd y farn ynglŷn â hyn ar draws chwe thon yr arolwg wedi'i hollti, i ryw raddau, er bod mwy yn anghytuno â'r datganiad hwn nag oedd yn cytuno ag ef ym mhob ton.

2.2 Yn yr arolwg diweddaraf, roedd 27% yn cytuno a 58% yn anghytuno *ei bod hi weithiau'n angenrheidiol smacio plentyn*. Mae'r gwahaniaeth rhwng y cyfrannau a oedd yn cytuno ac yn anghytuno â'r datganiad yn llai na'r gwahaniaeth a oedd yn bodoli yn arolwg mis Mawrth 2022 (23% yn cytuno, 62% yn anghytuno). Fodd bynnag, nid oedd y gwahaniaeth ym mhatrwm y canlyniadau rhwng y ddau gyfnod yn arwyddocaol yn ystadegol.

Ffigur 2.1: Y ganran a oedd yn cytuno 'ei bod hi weithiau'n angenrheidiol smacio plentyn' (Pawb – 2018, 2019, 2020, 2021, Maw 2022, Tach 2022)

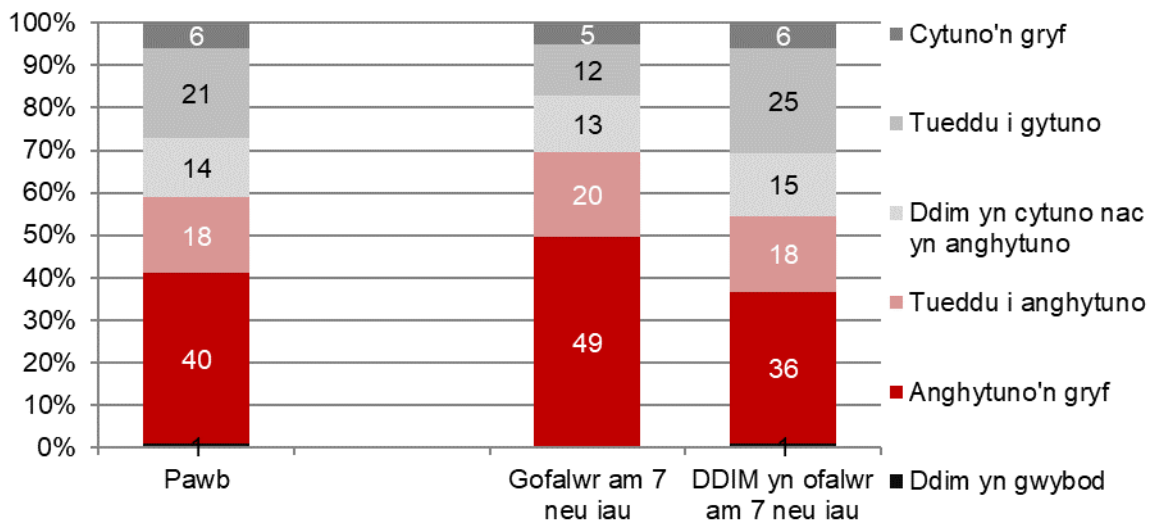

Sail: Pawb – 2018 (1,002), 2019 (1,002), 2020 (1,002), 2021 (1,000), Maw 2022 (1,000), Tach 2022 (1,000)

2.3 Roedd y rhai â chyfrifoldebau gofalu am blant saith oed neu iau, sef rhieni, gwarcheidwaid neu aelodau eraill o'r teulu sy'n rhoi gofal rheolaidd, yn fwy tebygol o

anghytuno *ei bod hi weithiau'n angenrheidiol smacio plentyn* – 69% o'i gymharu â 54% ymhlith y rhai heb gyfrifoldebau gofalu am blant saith oed ac iau (ffigur 2.2). Mae'r gwahaniaeth hwn yn arwyddocaol yn ystadegol. Canfuwyd gwahaniaethau tebyg ymhlith y rhai â chyfrifoldebau gofalu / heb gyfrifoldebau gofalu am blant dan saith oed ym mis Mawrth 2022 a thonnau blaenorol eraill yr arolwg.

Ffigur 2.2: Y ganran a oedd yn cytuno 'ei bod hi weithiau'n angenrheidiol smacio plentyn' (Pawb a pha un a ydynt yn ofalwr rheolaidd am blentyn saith oed neu iau - Tachwedd 2022)

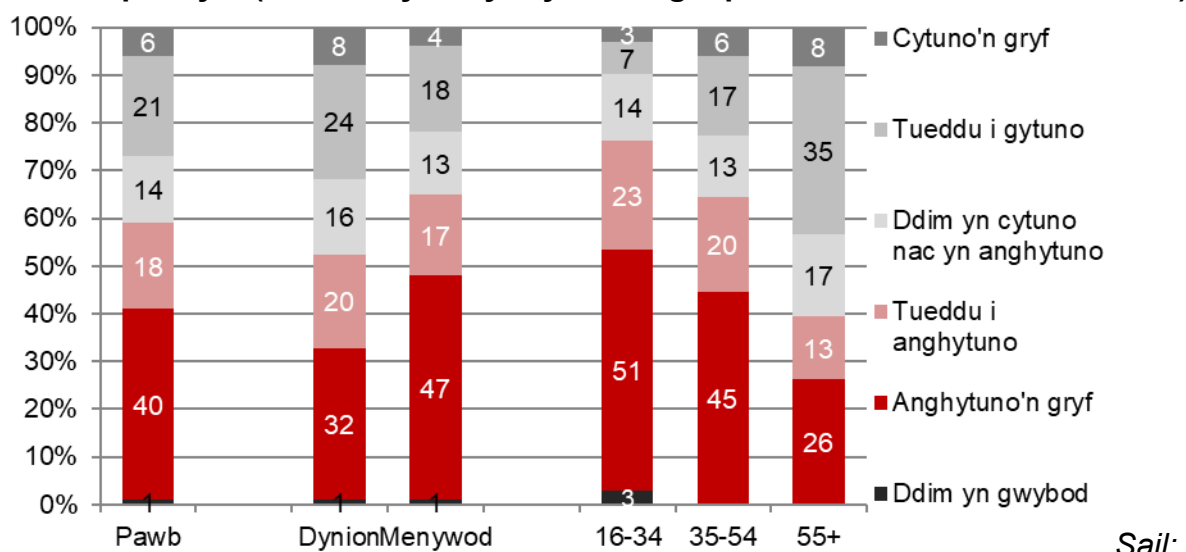

Sail: Pawb (1,000), Gofalwr rheolaidd am blentyn 7 oed neu iau (333), Ddim yn ofalwr rheolaidd am blentyn 7 oed neu iau (662)

2.4 Fel a ddangosir yn Ffigur 2.3, pan ydym yn archwilio hyn yn ôl oedran yr ymatebydd, rydym yn canfod bod y rhai yn y grŵp oedran hŷn (55+) yn fwy tebygol o gytuno *ei bod hi weithiau'n angenrheidiol smacio plentyn* – ar 43%, roedd hyn oddeutu bedair gwaith yn fwy na nifer yr ymatebwyr 16-34 oed a oedd yn arddel y farn hon (10%). Er ei fod yn llai amlwg nag yn ôl oedran, canfuwyd gwahaniaeth barn yn ôl y rhywiau hefyd gyda 31% o ddynion yn cytuno â'r datganiad o'i gymharu â 23% o fenywod. Roedd y gwahaniaethau a nodwyd yn ôl oedran a'r rhywiau yn arwyddocaol yn ystadegol. Canfuwyd gwahaniaethau tebyg yn ôl oedran a'r rhywiau ym mis Mawrth 2022 ac yn 2021.

2.5 Ym mis Tachwedd 2022, mae cyfrannau'r rhai 16-34 a 35-54 oed a oedd yn cytuno ac yn anghytuno *ei bod hi weithiau'n angenrheidiol smacio plentyn* yn debyg iawn i'r rhai a welwyd ym mis Mawrth 2022. Fodd bynnag, ceir gwahaniaeth ar draws y cyfnodau hyn ym marn y rhai 55+ oed. Yn yr arolwg diweddaraf, roedd y farn ynglŷn â'r datganiad *ei bod hi weithiau'n angenrheidiol smacio plentyn* wedi'i rhannu'n gyfartal ymhlith y grŵp oedran hŷn yma (43% yn cytuno, 40% yn anghytuno) tra bo mwy'n anghytuno ym mis Mawrth 2022 (33% yn cytuno o'i gymharu â 48% yn anghytuno). Mae'r gwahaniaeth hwn yn arwyddocaol yn ystadegol.

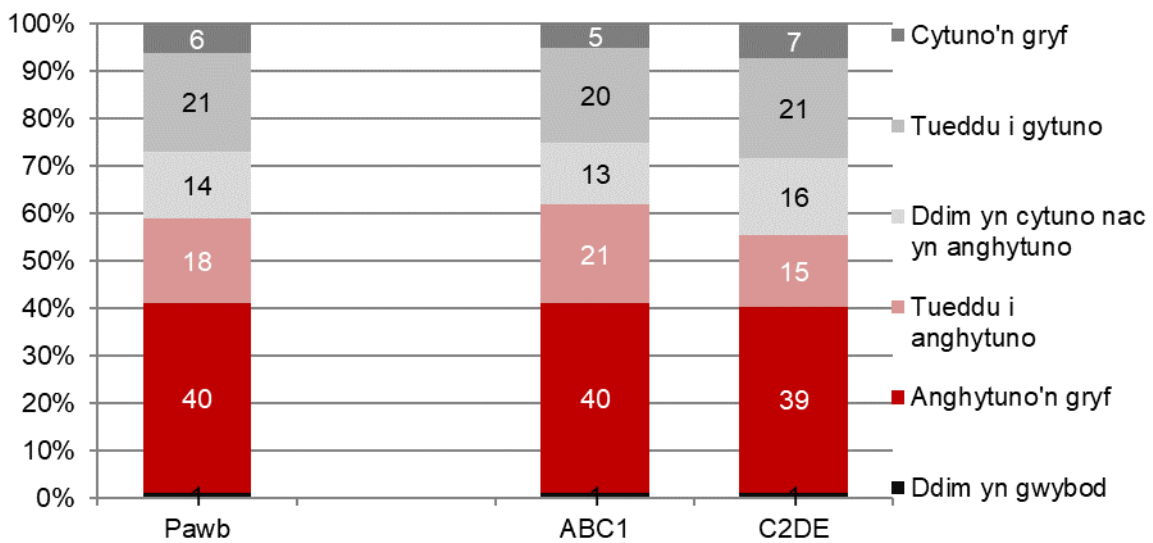
Ffigur 2.3: Y ganran a oedd yn cytuno 'ei bod hi weithiau'n angenrheidiol smacio plentyn' (Pawb ac yn ôl y rhywiau a grwpiau oedran – Tachwedd 2022)

Sail: Pawb (1,000), Dynion (405), Menywod (591), 16-34 (338), 35-54 (382), 55+ (280)

2.6 Mae Ffigur 2.4 yn dangos canfyddiadau ar gyfer yr un mesur yn ôl gradd gymdeithasol. Roedd barn y rhai yng ngraddau cymdeithasol ABC1⁵ yn debyg i farn y rhai yng ngraddau cymdeithasol C2DE yn yr ystyr nad oedd unrhyw wahaniaeth yn arwyddocaol yn ystadegol. Mae hyn yn cyfnerthu'r un canfyddiad o arolygon 2019, 2020, 2021 a mis Mawrth 2022.

Ffigur 2.4: Y ganran a oedd yn cytuno 'ei bod hi weithiau'n angenrheidiol smacio plentyn' (Pawb ac yn ôl gradd gymdeithasol - Tachwedd 2022)

Sail: Pawb (1,000), ABC1 (617), C2DE (383)

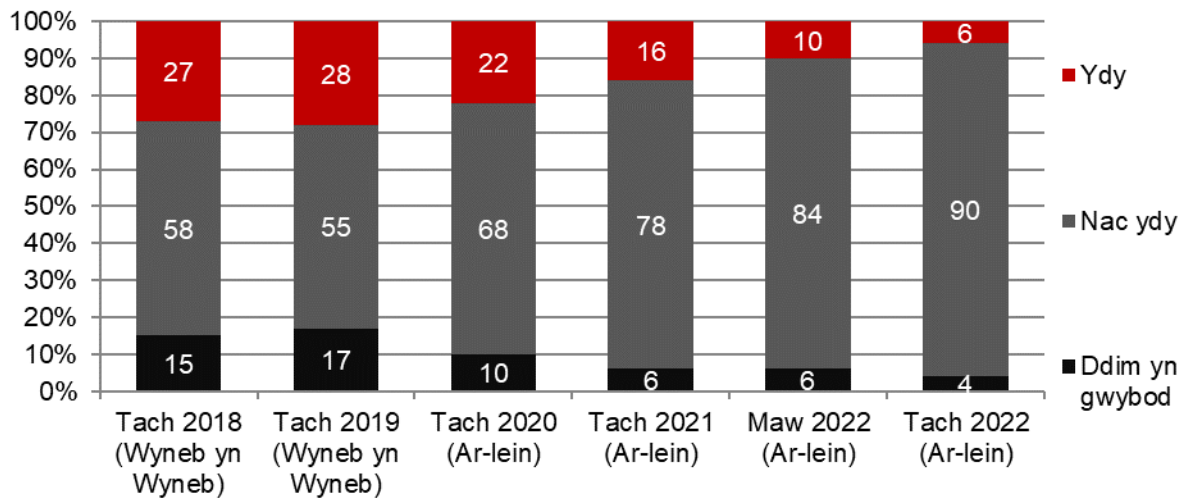
⁵ Ceir diffiniadau o raddau cymdeithasol A, B, C1, C2, D, E yn Atodiad E

3. Gwybodaeth am y ddeddfwriaeth bresennol

3.1 Y sefyllfa gyfreithiol o ran smacio plant neu gosbi plant yn gorfforol mewn ffordd arall yng Nghymru ar adeg yr arolwg hwn (7 – 27 Tachwedd 2022) oedd bod rhieni ac oedolion sy'n gweithredu *in loco parentis* (yn gweithredu â chyfrifoldeb rhiant) ddim yn gallu defnyddio amddiffyniad cosb resymol yn erbyn cyhuddiad o ymosod cyffredin. Nid yw rhieni sy'n cosbi eu plant yn gorfforol yn gallu defnyddio'r amddiffyniad cosb resymol yn erbyn cyhuddiadau o greulondeb, clwyfo neu ymosodiadau sy'n achosi gwir niwed corfforol neu niwed corfforol difrifol. Mae canllawiau Gwasanaeth Erlyn y Goron yn egluro fel a ganlyn: “er bod unrhyw anaf sy'n fwy nag ‘anaf dros dro neu fân anaf’ yn gallu cael ei ystyried yn wir niwed corfforol, y cyhuddiad priodol fydd Ymosod Cyffredin lle nad oes unrhyw anaf yn digwydd neu lle ceir anafiadau nad ydynt yn ddifrifol”.

3.2 Roedd cyfanswm o 90% o bobl a arolygwyd ym mis Tachwedd 2022 yn meddwl yn gywir nad oedd y gyfraith yn caniatáu i rieni smacio'u plant. Dim ond 6% oedd yn meddwl bod y gyfraith yn caniatáu i rieni smacio a dywedodd y 4% sy'n weddill nad oeddent yn siŵr. Fel a ddangosir yn ffigur 3.1, hyd yn oed cyn y newid yn y gyfraith roedd mwyafrif o'r cyhoedd yn credu nad oedd y gyfraith yn caniatáu i rieni smacio'u plant. Mae'r gyfran hon wedi tyfu'n gyson dros y 5 mlynedd diwethaf i'w uchafbwynt yn yr arolwg diweddaraf. Mae'r gwahaniaeth hwn yn yr ymatebion rhwng arolygon ym mis Tachwedd 2022 a mis Mawrth 2022 (roedd 84% yn meddwl nad oedd y gyfraith yn caniatáu i rieni smacio'u plant) yn arwyddocaol yn ystadegol.

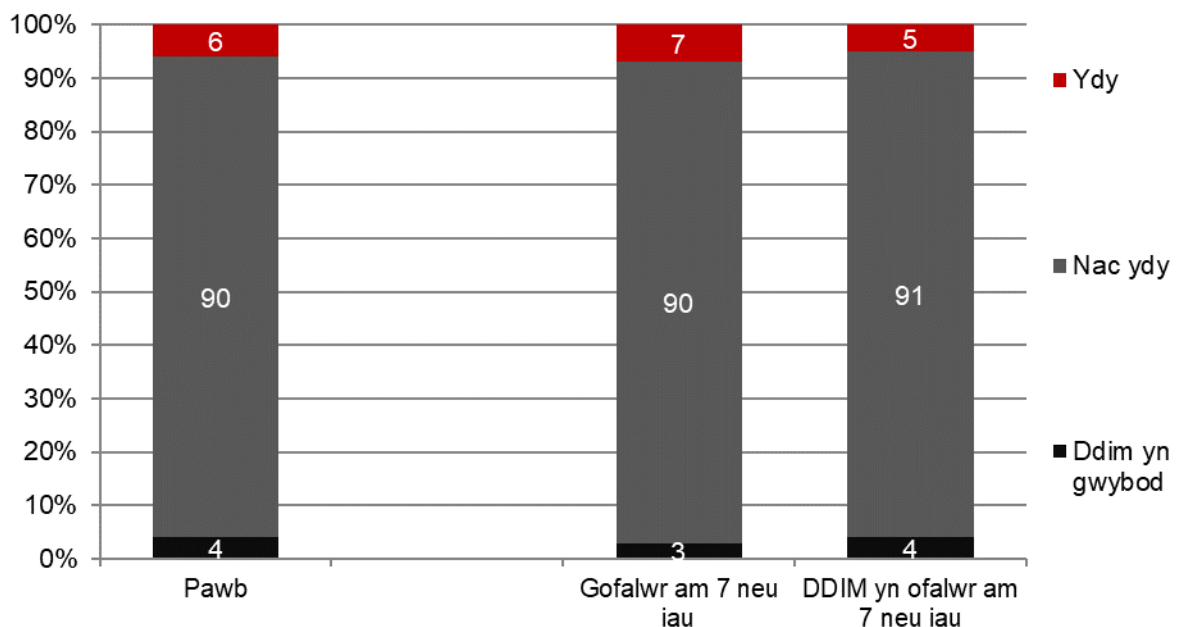
Ffigur 3.1: Y ganran sy'n credu bod y gyfraith bresennol yn caniatáu i rieni smacio'u plant (Pawb – 2018, 2019, 2020, 2021, Maw 2022, Tach 2022)

Sail: Pawb – 2018 (1,002), 2019 (1,002), 2020 (1,002), 2021 (1,000) Maw 2022 (1,000), Tach 2022 (1,000)

3.3 Ychydig o wahaniaethau a welir mewn gwybodaeth am y gyfraith ar smacio yn ôl pa un a yw unigolyn yn ofalwr am blant saith oed neu iau ai peidio. Roedd cyfrannau tebyg o'r naill grŵp a'r llall yn meddwl bod smacio ddim yn cael ei ganiatáu ar hyn o bryd (90% a 91% yn y drefn honno).

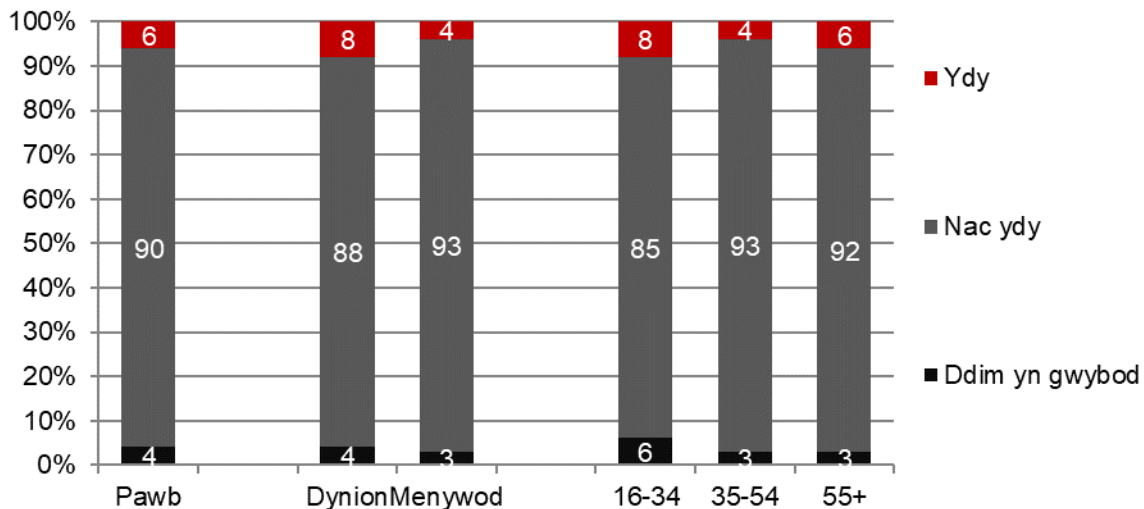
Ffigur 3.2: Y ganran sy'n credu bod y gyfraith bresennol yn caniatáu i rieni smacio'u plant (Pawb ac yn ôl pa un a ydynt yn ofalwr rheolaidd am blentyn saith oed neu iau ai peidio - Tachwedd 2022)

Sail: Pawb – Gofalwr rheolaidd am blentyn 7 oed neu iau (333), DDIM yn ofalwr rheolaidd am blentyn 7 oed neu iau (662)

3.4 Roedd y mwyafrif llethol o ddynion a menywod a phob grŵp oedran yn ymwybodol nad yw'r gyfraith yn caniatáu i rieni smacio'u plant. Fodd bynnag, roedd ymwybyddiaeth ar ei huchaf ymhlith menywod (93% o'i gymharu ag 88% o ddynion) a'r rhai 35-54 a 55+ oed (93% a 92% yn y drefn honno o'i gymharu ag 85% o'r rhai 16-34 oed). Roedd y gwahaniaethau hyn yn arwyddocaol yn ystadegol.

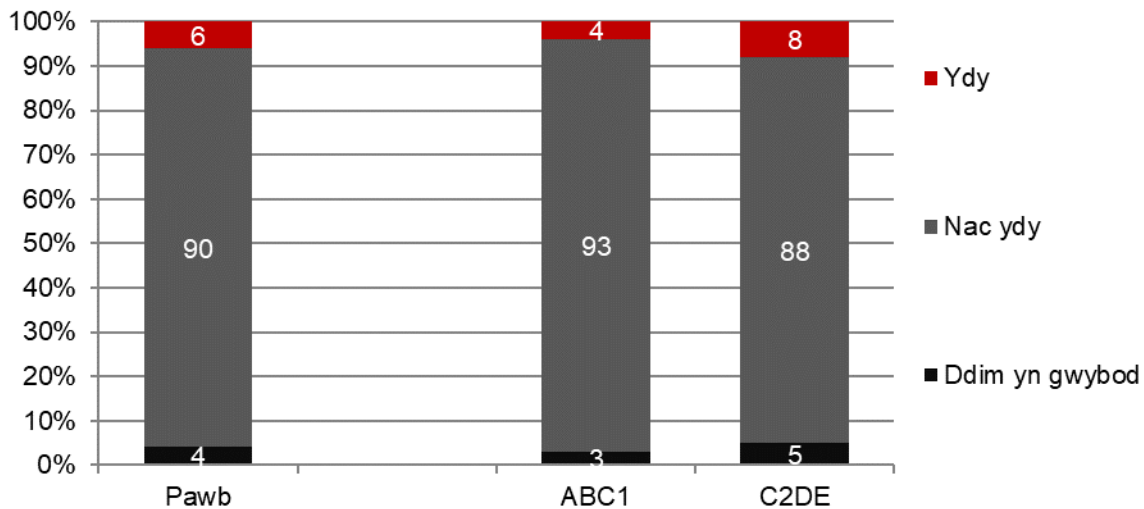
Ffigur 3.3: Y ganran sy'n credu bod y gyfraith bresennol yn caniatáu i rieni smacio'u plant (Pawb ac yn ôl y rhywiau ac yn ôl grŵp oedran - Tachwedd 2022)

Sail: Pawb (1,000), Dynion (405), Menywod (591), 16-34 (338), 35-54 (382), 55+ (280)

3.5 Ceir gwahaniaethau tebyg yn ôl gradd gymdeithasol gyda 93% o'r rhai yng ngraddau cymdeithasol ABC1 yn ymwybodol nad yw'r gyfraith yn caniatáu i rieni smacio'u plant o'i gymharu ag 88% o'r rhai yng ngraddau cymdeithasol C2DE. Roedd y gwahaniaeth hwn yn arwyddocaol yn ystadegol.

Ffigur 3.4: Y ganran sy'n credu bod y gyfraith bresennol yn caniatáu i rieni smacio'u plant (Pawb ac yn ôl gradd gymdeithasol - Tachwedd 2022)

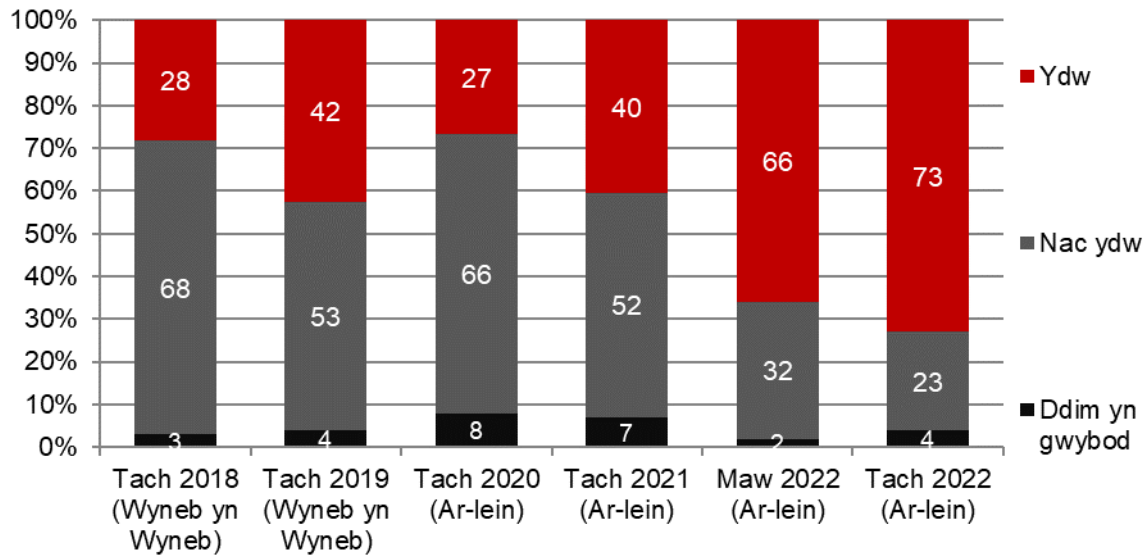
Sail: Pawb (1,000), ABC1 (617), C2DE (383)

4. Ymwybyddiaeth o newidiadau i'r ddeddfwriaeth

4.1 Yn yr arolwg diweddaraf, dywedodd bron i dri chwarter (73%) y bobl a arolygwyd eu bod yn ymwybodol o newidiadau i'r gyfraith mewn perthynas â chosbi plant yn gorfforol yn y flwyddyn ddiwethaf ar lefel ddigymell⁶. Mae hyn yn cymharu ag oddeutu dwy ran o dair (66%) a oedd yn ymwybodol ym mis Mawrth 2022. Mae'r cynnydd hwn mewn ymwybyddiaeth o'r newid ers mis Mawrth 2022 yn arwyddocaol yn ystadegol. Mae hyn yn parhau â thuedd o ymwybyddiaeth gynyddol o newid yn y ddeddfwriaeth ers mis Tachwedd 2020 pan oedd ychydig dros chwarter yn ymwybodol (27%).

⁶ Ni chafodd yr ymatebwyr unrhyw fanylion ar gyfer newidiadau posibl ar yr adeg hon a gofynnwyd iddynt - 'Ydych chi'n ymwybodol o unrhyw newidiadau i'r gyfraith mewn perthynas â chosbi plant yn gorfforol yn y flwyddyn ddiwethaf?'. Cafodd y cwestiwn hwn ei ddiwygio ychydig ym mis Tachwedd 2022 i gynnwys 'yn y flwyddyn ddiwethaf' gan bod y gyfraith newydd wedi bod mewn grym am sawl mis erbyn hynny.

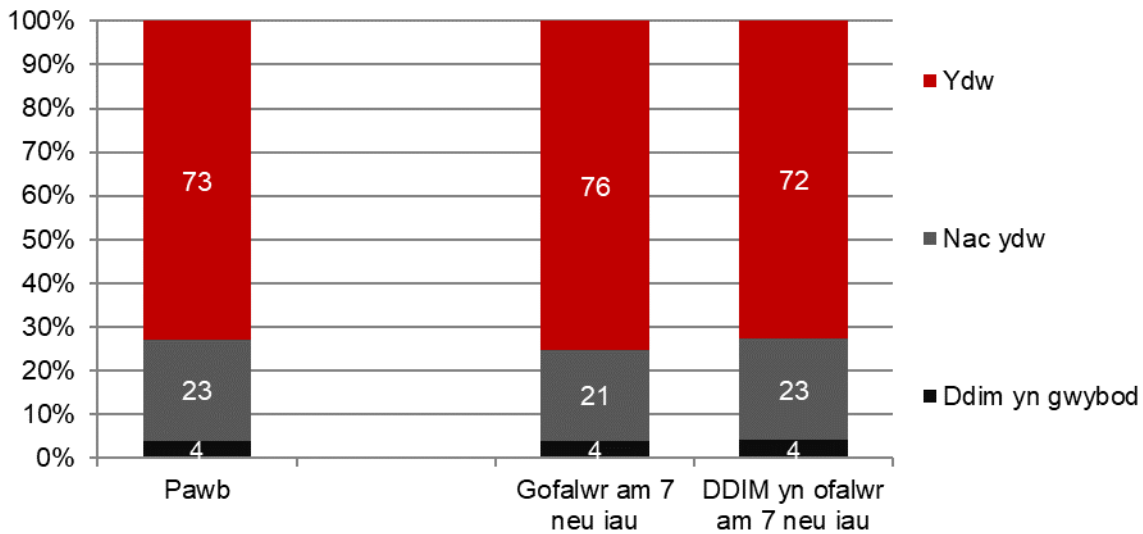
Ffigur 4.1: Y ganran a oedd yn ymwybodol o newidiadau i'r ddeddfwriaeth mewn perthynas â chosbi plant yn gorfforol [Digymell] (Pawb – 2018, 2019, 2020, 2021, Maw 2022, Tach 2022)

Sail: Pawb – 2018 (1,002), 2019 (1,002), 2020 (1,002), 2021 (1,000), Maw 2022 (1,000), Tach 2022 (1,000)

4.2 Roedd ymwybyddiaeth o newidiadau arfaethedig i'r gyfraith mewn perthynas â chosbi plant yn gorfforol ychydig yn uwch ymhlith gofalwyr am blant saith oed ac iau na'r rhai a oedd heb y cyfrifoldebau hyn – 76% o'i gymharu â 72% (ffigur 4.2). Nid oedd y gwahaniaeth hwn yn arwyddocaol yn ystadegol. Mae hyn yn golygu bod y bwlch mewn ymwybyddiaeth o'r newid i'r ddeddfwriaeth rhwng y ddau grŵp yma wedi mynd yn llai oherwydd ym mis Mawrth 2022 roedd y rhai â chyfrifoldebau gofalu am blant dan 7 oed yn fwy tebygol (a'r gwahaniaeth hwnnw'n arwyddocaol yn ystadegol) o fod yn ymwybodol o'r newid i'r ddeddfwriaeth na'r rhai a oedd heb y cyfrifoldebau hyn (77% o'i gymharu â 63%).

Ffigur 4.2 Y ganran a oedd yn ymwybodol o newidiadau i'r ddeddfwriaeth mewn perthynas â chosbi plant yn gorfforol [Digymell] (Pawb ac yn ôl pa un a ydynt yn ofalwr rheolaidd am blentyn saith oed neu iau ai peidio - Tachwedd 2022)

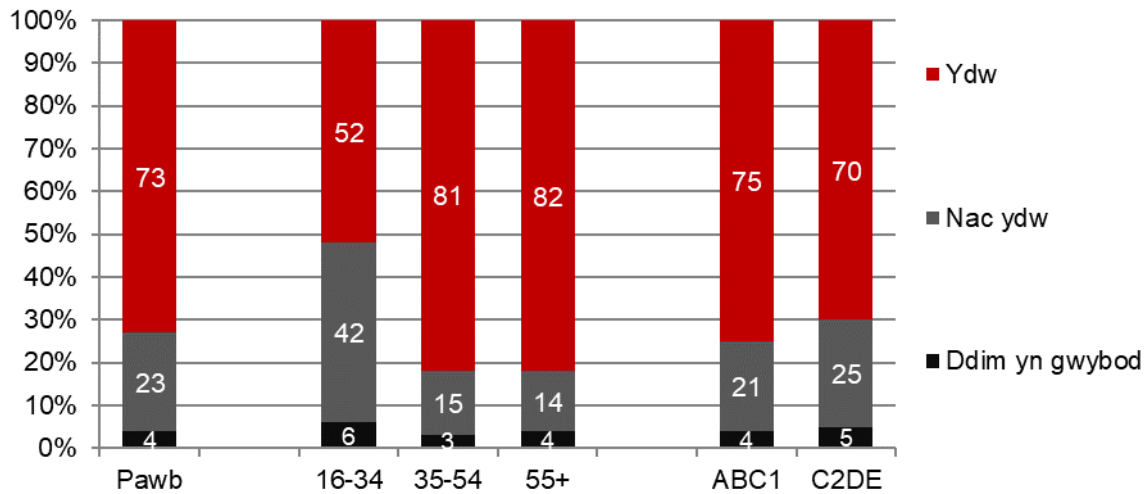

Sail: Pawb (1,000), Gofalwr rheolaidd am blentyn 7 oed neu iau (333), Ddim yn ofalwr rheolaidd am blentyn 7 oed neu iau (662)

4.3 Fel a ddangosir yn ffigur 4.3, ychydig o wahaniaeth sydd rhwng ymwybyddiaeth o'r newidiadau i'r ddeddfwriaeth ymhlith gwahanol grwpiau gradd gymdeithasol (75% o'r rhai yng ngraddau cymdeithasol ABC1, 70% o'r rhai yng ngraddau cymdeithasol C2DE) ac mae hyn yn cyfnerthu'r canfyddiad o fis Mawrth 2022.

4.4 Roedd ymatebwyr iau 16-34 oed yn llai tebygol o fod yn ymwybodol o'r newid i'r ddeddfwriaeth na'r rhai yn y grwpiau oedran hŷn, 35-54 a 55+ oed (52% o'i gymharu ag 81% ac 82%). Roedd y gwahaniaeth hwn hefyd yn arwyddocaol yn ystadegol. Canfuwyd gwahaniaethau tebyg ym mis Mawrth 2022 hefyd.

Ffigur 4.3: Y ganran a oedd yn ymwybodol o newidiadau i'r ddeddfwriaeth mewn perthynas â chosbi plant yn gorfforol [Digymell] (Pawb ac yn ôl oedran a gradd gymdeithasol – Tachwedd 2022)

Sail: Pawb (1,000), 16-34 (338), 35-54 (382), 55+ (280), ABC1 (617), C2DE (383)

4.5 Gofynnwyd i'r rhai a ddywedodd eu bod yn ymwybodol o newidiadau i'r ddeddfwriaeth (733 o ymatebwyr) ddisgrifio yn eu geiriau eu hunain sut yr oeddent yn meddwl bod y gyfraith wedi newid. Wedyn cafodd eu hymatebion eu grwpio'n themâu ac fe'u dangosir yn nhabl 4.1. Yr ymateb mwyaf mynych o bell ffordd oedd y bydd 'smacio / cosbi'n gorfforol yn cael ei wahardd [yn gyfan gwbl] \ y bydd yn anghyfreithlon'. Fe wnaeth y mwyafrif llethol (88%) o'r rhai a oedd yn ymwybodol o newid grybwyll hyn yn ddigymell.

Tabl 4.1: Allwch chi ddweud wrthyf sut y mae'r gyfraith wedi newid yn eich tyb chi? - Tachwedd 2022 [Digymell]

Ymateb	Canran yr ymatebwyr (Nifer yr ymatebwyr)
Smacio \ cosbi'n gorfforol yn cael ei wahardd [yn gyfan gwbl] \ y bydd yn anghyfreithlon	88 (n.643)
Ymatebion eraill a roddwyd gan lai na 5 y cant o'r ymatebwyr	
Cosbau i'r rhai sy'n smacio plant	
Cyfraith dwp \ ni ddylai'r llywodraeth ymhél â'r mater \ sylw negyddol arall am y gyfraith	
Ddim yn gallu cael ei ddefnyddio fel amddiffyniad cyfreithiol mwyach	
Dim cyswilt corfforol o gwbl	
I amddiffyn plant	
Mwy llym	
Syniad da \ ddim yn cytuno â smacio	

Sail: Y rhai a oedd yn ymwybodol o'r newid i'r gyfraith mewn perthynas â chosbi plant yn gorfforol – digymell (733)

(a) Cyflwynir ymatebion eraill yn nhrefn yr wyddor

4.6 Roedd ymatebion i'r cwestiwn hwn yn debyg i'r rhai a ganfuwyd mewn arolygon blaenorol yn yr ystyr mai *Smacio'n cael ei wahardd [yn gyfan gwbl] \ y bydd yn anghyfreithlon* oedd yr ateb a grybwyllwyd fynychaf o bell ffordd o 2018 i 2022 er bod y gyfran sy'n dweud hyn wedi cynyddu dros amser cyn gwastatau yn nwy don ddiwethaf yr arolwg (64%, 69%, 73%, 84%, 89% ac 88% yn y drefn honno).

4.7 Gofynnwyd hefyd i'r rhai a ddywedodd eu bod yn ymwybodol o newidiadau i'r ddeddfwriaeth ddweud sut yr oeddent wedi dod yn ymwybodol o'r newid (tabl 4.2). Yn yr arolwg diweddaraf, gweld rhywbeth ar y teledu – newyddion \ rhaglen yw'r ffynhonnell ymwybyddiaeth a grybwyllwyd fynychaf o hyd (51% yn crybwyll hynny). At ei gilydd, mae'r ffynonellau ymwybyddiaeth o'r newid a enwyd yn arolwg mis Tachwedd 2022 yn cael eu crybwyll ar lefelau tebyg i arolygon blaenorol. Y prif eithriadau yw codiadau yn y crybwylliadau ar gyfer rhai o'r elfennau allweddol o'r ymgyrch i godi ymwybyddiaeth y cyhoedd a lansiwyd dros y blynyddoedd diwethaf – er enghraifft, dywedodd 26% o'r rhai a oedd yn ymwybodol o'r newid mai hysbyseb ar y teledu oedd ffynhonnell eu hymwybyddiaeth ym mis Tachwedd 2022 o'i gymharu â 5% yn 2020. Yn yr un modd, crybwyllwyd hysbyseb radio gan 11% ym mis Tachwedd 2022 o'i gymharu â 2% yn 2020.

Tabl 4.2: Sut ddaethoch chi'n ymwybodol o'r newid i'r gyfraith mewn perthynas â chosbi plant yn gorfforol? - Tachwedd 2022

Ymateb	Canran yr ymatebwyr (Nifer yr ymatebwyr)
Ar y teledu – newyddion \ rhaglen	51 (n.370)
Hysbyseb ar y teledu	26 (n.188)
Ar y radio – newyddion \ rhaglen	16 (n.120)
Gwefan ar-lein – eitem newyddion	15 (n.106)
Facebook	13 (n.96)
Y cyfryngau cymdeithasol (heblaw Facebook)	13 (n.91)
Radio - hysbyseb	11 (n.80)
Papur newydd a gyhoeddir ledled Cymru - newyddion \ erthygl	10 (n.76)
Dywedodd rhywun wrthyf (teulu \ ffrindiau)	10 (n.72)
Papur newydd lleol - newyddion \ erthygl	10 (n.71)
Papur newydd a gyhoeddir ledled y DU - newyddion \ erthygl	9 (n.65)
Hysbyseb ar-lein	7 (n.50)
Papur newydd a gyhoeddir ledled Cymru - hysbyseb	6 (n.47)
Dywedodd rhywun wrthyf (gweithiwr proffesiynol)	6 (n.47)

Ymatebion eraill a roddwyd gan lai na 5 y cant o'r ymatebwyr
Cylchgrawn
Gwefan ar-lein - arall
Papur newydd a gyhoeddir ledled y DU - hysbyseb
Papur newydd lleol - hysbyseb

Sail: Y rhai a oedd yn ymwybodol o newidiadau i'r gyfraith mewn perthynas â chosbi plant yn gorfforol – digymell (733)

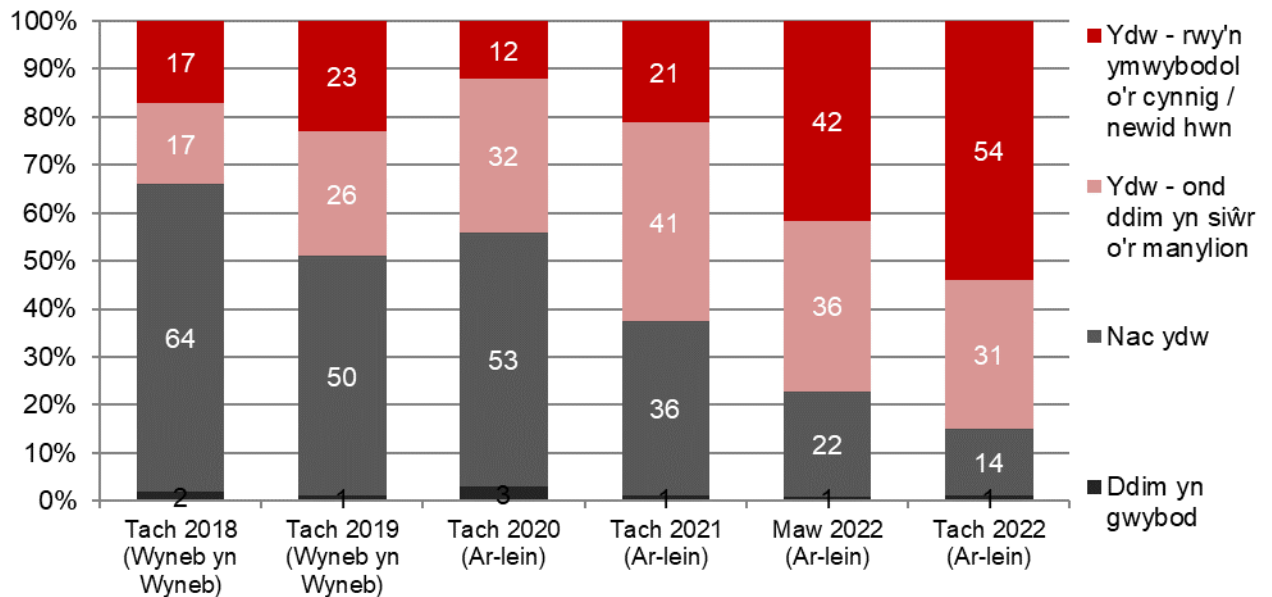
(a) Efallai fod cyfanswm y tabl yn fwy na 100 y cant am bod ymatebwyr yn gallu rhoi mwy nag un ateb

(b) Cyflwynir ymatebion eraill yn nhrefn yr wyddor

4.8 Ar ôl i ni ofyn am eu hymwybyddiaeth ar lefel ddigymell, cyflwynwyd disgrifiad o'r newid deddfwriaethol (sydd i'w weld yn Atodiad D) i'r ymatebwyr a gofynnwyd iddynt a oeddent wedi gweld neu glywed unrhyw beth am hyn. O gael eu harwain fel hyn, dywedodd mwy o ymatebwyr eu bod yn ymwybodol o'r ddeddfwriaeth nag a wnaeth ar lefel ddigymell (gweler ffigur 4.1). Roedd cyfanswm o 85% yn gwybod rhywbeth am y newid a hynny'n cynnwys 54% a ddywedodd eu bod yn ymwybodol ohono a 31% a oedd yn ymwybodol ond nad oeddent yn siŵr o'r manylion.

4.9 Mae hyn yn parhau â'r duedd o ran cynnydd mewn ymwybyddiaeth ers mis Tachwedd 2020 ac mae'r gwahaniaeth rhwng y canfyddiad diweddaraf (85% yn ymwybodol) a'r arolwg blaenorol ym mis Mawrth 2022 (78% yn ymwybodol) yn arwyddocaol yn ystadegol.

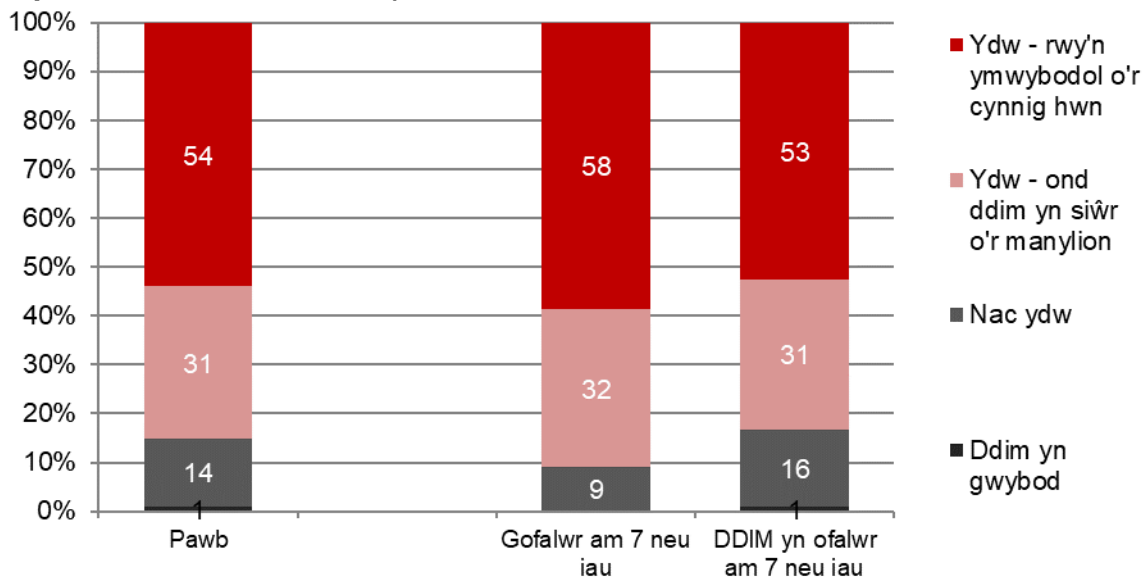
Ffigur 4.4: Y ganran a oedd yn ymwybodol o newidiadau i'r ddeddfwriaeth mewn perthynas â chosbi plant yn gorfforol [O gael eu harwain] (Pawb – 2018, 2019, 2020, 2021, Maw 2022, Tach 2022)

Sail: Pawb – 2018 (1,002), 2019 (1,002), 2020 (1,002), 2021 (1,000), Maw 2022 (1,000), Tach 2022 (1,000)

4.10 O gael eu harwain fel hyn roedd y rhai â chyfrifoldebau gofalu am blant saith oed ac iau yn fwy tebygol o fod yn ymwybodol o'r ddeddfwriaeth na'r rhai heb y cyfrifoldebau hyn – 91% o'i gymharu ag 84% (ffigur 4.5). Roedd y gwahaniaeth hwn yn arwyddocaol yn ystadegol.

Ffigur 4.5: Y ganran a oedd yn ymwybodol o newidiadau arfaethedig i'r ddeddfwriaeth mewn perthynas â chosbi plant yn gorfforol [O gael eu harwain] (Pawb ac yn ôl pa un a ydynt yn ofalwr rheolaidd am blentyn saith oed neu iau ai peidio - Tachwedd 2022)

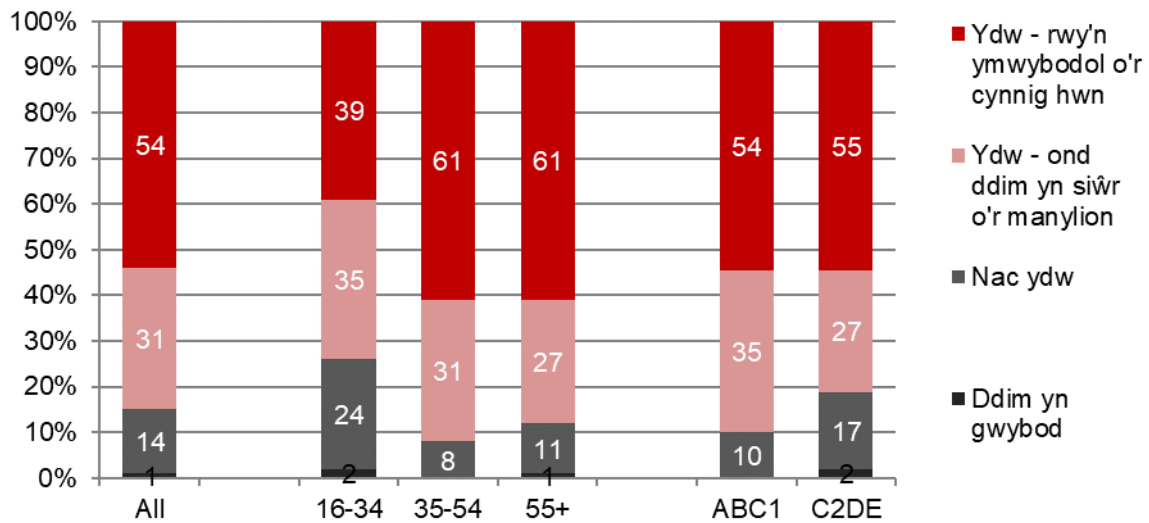

Sail: Pawb (1,000), Gofalwr rheolaidd am blentyn 7 oed neu iau (333), Ddim yn ofalwr rheolaidd am blentyn 7 oed neu iau (662)

4.11 Mae cyfran y rhai a oedd yn ymwybodol o newidiadau i'r ddeddfwriaeth o gael eu harwain fel hyn ymhlith y rhai â chyfrifoldebau gofalu am blant 7 oed ac iau a'r rhai heb y cyfrifoldebau hyn wedi cynyddu o'i gymharu ag arolwg mis Mawrth 2022 (85% i 91% a 75% i 84% yn y drefn honno). Fodd bynnag, dim ond yn yr ail grŵp (y rhai heb gyfrifoldebau gofalu am blant dan 7 oed) y mae'r gwahaniaeth hwn dros amser yn arwyddocaol yn ystadegol.

4.12 O ran oedran, roedd ymatebwyr 16-34 oed yn llai tebygol o fod yn ymwybodol o'r ddeddfwriaeth o gael eu harwain fel hyn – 74% o'i gymharu â 92% ac 88% o'r rhai 35-54 a 55+ oed yn y drefn honno. Roedd y rhai yng ngraddau cymdeithasol ABC1 yn fwy tebygol, o gael eu harwain fel hyn, o fod yn ymwybodol o'r newid i'r gyfraith – 89% o'i gymharu ag 81%. Roedd y gwahaniaethau hyn yn arwyddocaol yn ystadegol.

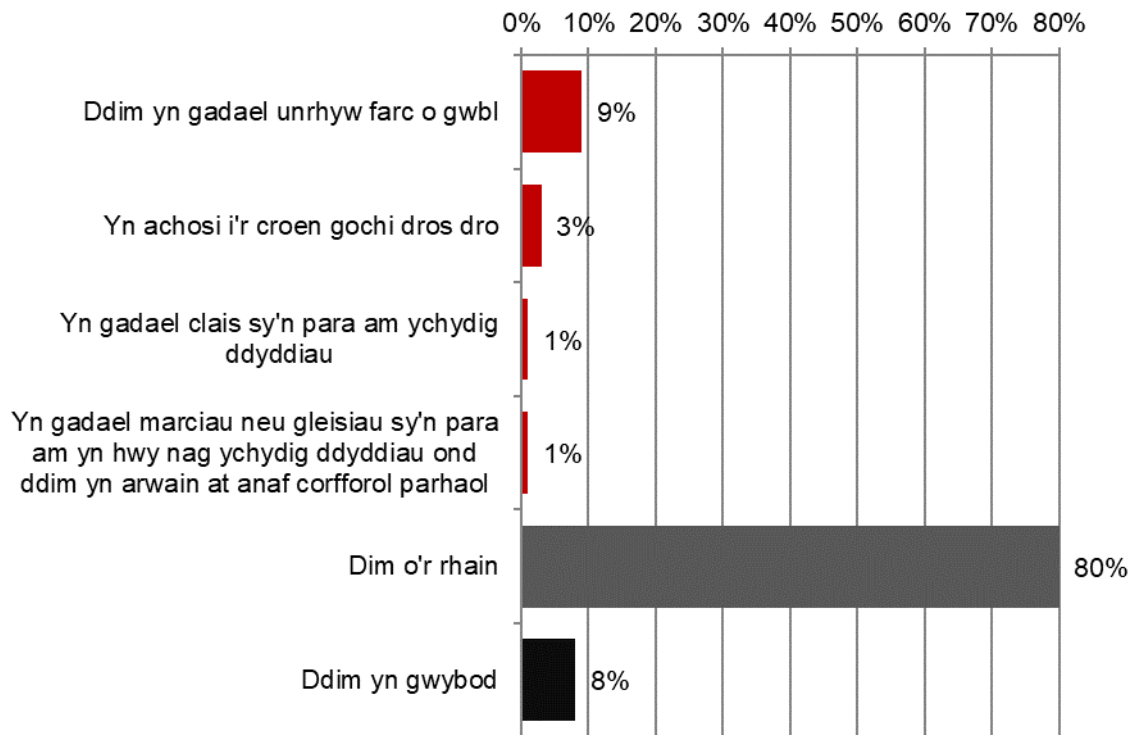
Ffigur 4.6: Y ganran a oedd yn ymwybodol o newidiadau i'r ddeddfwriaeth mewn perthynas â chosbi plant yn gorfforol [O gael eu harwain] (Pawb ac yn ôl grŵp oedran a gradd gymdeithasol - Tachwedd 2022)

Sail: Pawb (1,000), 16-34 (338), 35-54 (382), 55+ (280), ABC1 (617), C2DE (383)

4.13 A hwythau wedi cael eu hysbysu bod y gyfraith wedi newid (Atodiad D), gofynnwyd i'r ymatebwyr a oeddent yn meddwl bod unrhyw lefelau o gosb (a ddangosir yn ffigur 4.7) yn dal i gael eu caniatáu. Roedd oddeutu 1 ymhob 10 (9%) yn meddwl y byddai cosb gorfforol oedd 'ddim yn gadael unrhyw farc o gwbl' ar y plentyn yn dal i gael ei chaniatáu. Dim ond cyfrannau bach iawn oedd yn meddwl y byddai lefelau uwch o gosb gorfforol megis rhywbeth sydd 'yn achosi i'r croen gochi dros dro' (3%), 'yn gadael clais sy'n para am ychydig ddyddiau' (1%) neu 'yn gadael marciau neu gleisiau sy'n para am yn hwy nag ychydig ddyddiau ond ddim yn arwain at anaf corfforol parhaol' (1%) yn dal i gael eu caniatáu. Dywedodd ychydig yn llai nag un rhan o bump (19%) eu bod 'ddim yn gwybod' pa lefel o gosb fyddai'n cael ei chaniatáu.

Ffigur 4.7: Y ganran a oedd yn meddwl y byddai pob lefel o gosb yn dal i gael ei chaniatáu ar ôl y newid i'r gyfraith – Tachwedd 2022

Sail: Pawb – Tachwedd 2022 (1,000)

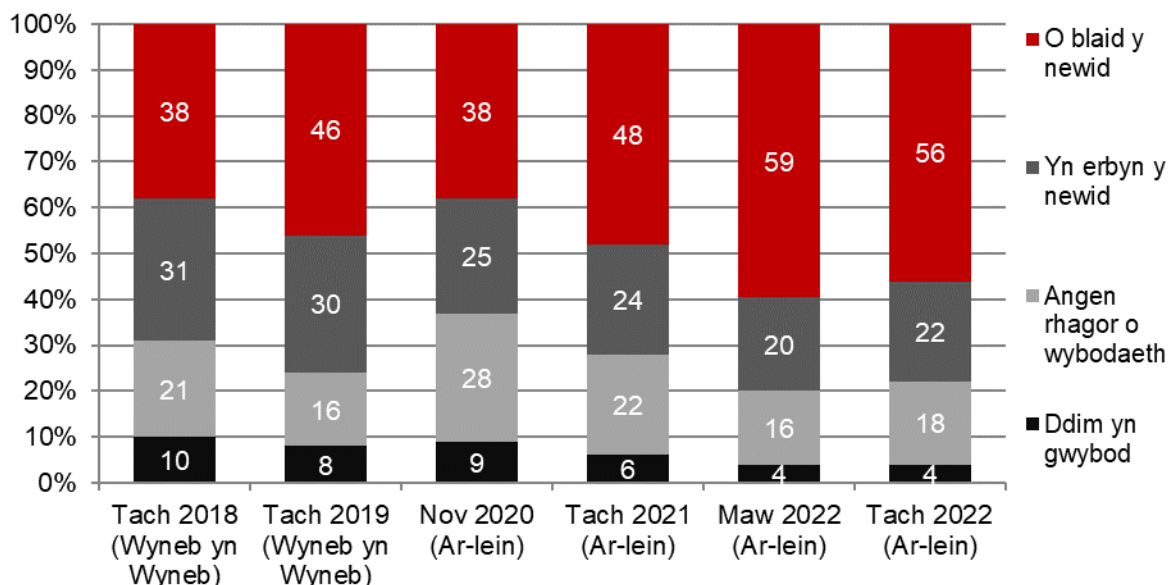
5. Barn am y newidiadau i'r ddeddfwriaeth

5.1 A hwythau wedi cael gweld y disgrifiad o'r newid, gofynnwyd i'r ymatebwyr a oeddent o blaid cael gwared ar amddiffyniad cosb resymol, a oeddent yn ei erbyn neu a oedd angen rhagor o wybodaeth arnynt i allu penderfynu. Fel a ddangosir yn ffigur 5.1, yn yr arolwg diweddaraf roedd bron i 56% o blaid ddiddymu amddiffyniad cosb resymol. Mae hyn ychydig yn is nag ym mis Mawrth 2022 (59%) ond nid oedd y gwahaniaeth yn arwyddocaol yn ystadegol.

5.2 Er bod y farn wedi aros yn gymharol ddigyfnewid ers mis Mawrth 2022, yn y cyfnod cyn hyn gwelwyd cynnydd mewn cefnogaeth i'r newid o 38% yn 2020 i 58% ym mis Mawrth 2022. Nid yw'r cynnydd o 20 pwynt canran mewn cefnogaeth i'r newid i'r ddeddfwriaeth dros y cyfnod hwn yn cael ei adlewyrchu o anghenraid gan leihad cyfatebol yn y gwrthwynebiad i'r newid. Mae (gwrthwynebiad i'r newid) wedi aros yn weddol gyson, sef oddeutu 20-25% o'r boblogaeth dros y blynyddoedd diwethaf.

5.3 Felly mae'r newid yn y gefnogaeth i'r ddeddfwriaeth dros amser i'w briodoli'n bennaf i leihad yn y cyfrannau a ddywedodd fod 'angen rhagor o wybodaeth' arnynt neu eu bod 'ddim yn siŵr' o'u barn.

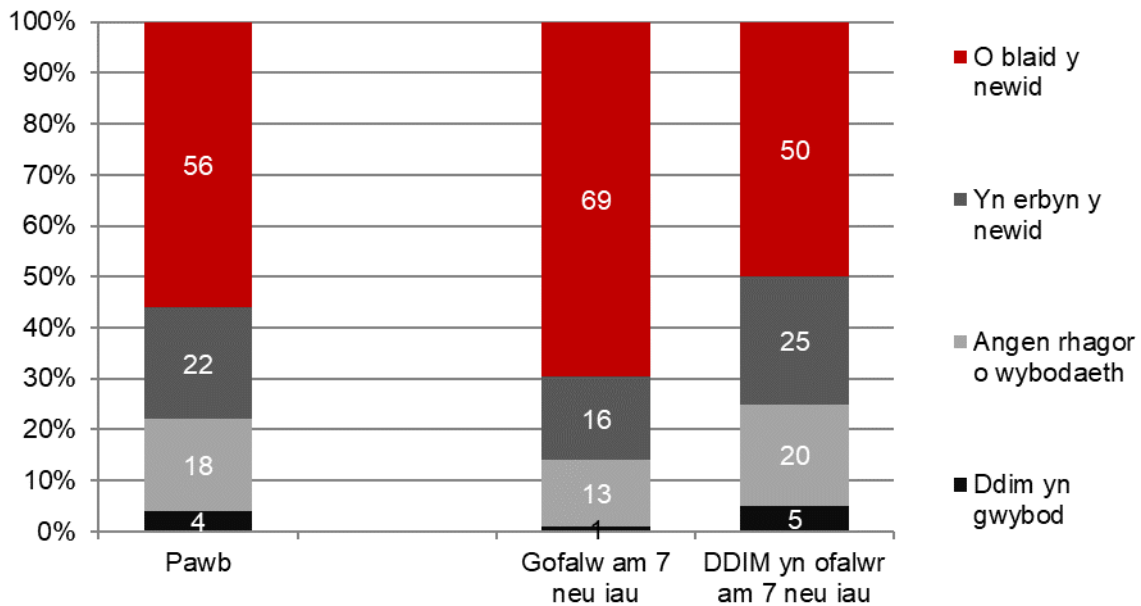
Ffigur 5.1: Barn am y newid i'r ddeddfwriaeth mewn perthynas â chosbi plant yn gorfforol (%) (Pawb – 2018, 2019, 2020, 2021, Maw 2022, Tach 2022)

Sail: Pawb - 2018 (1,002), 2019 (1,002), 2020 (1,002), 2021 (1,000), 2022 (1,000)

5.4 Roedd y rhai â chyfrifoldebau gofalu am blant saith oed ac iau yn fwy tebygol o fod o blaid y newid arfaethedig (69% o blaid, 16% yn erbyn) o'i gymharu â'r rhai a oedd heb y cyfrifoldebau hyn (50% o blaid, 25% yn erbyn). Roedd y gwahaniaethau hyn yn arwyddocaol yn ystadegol.

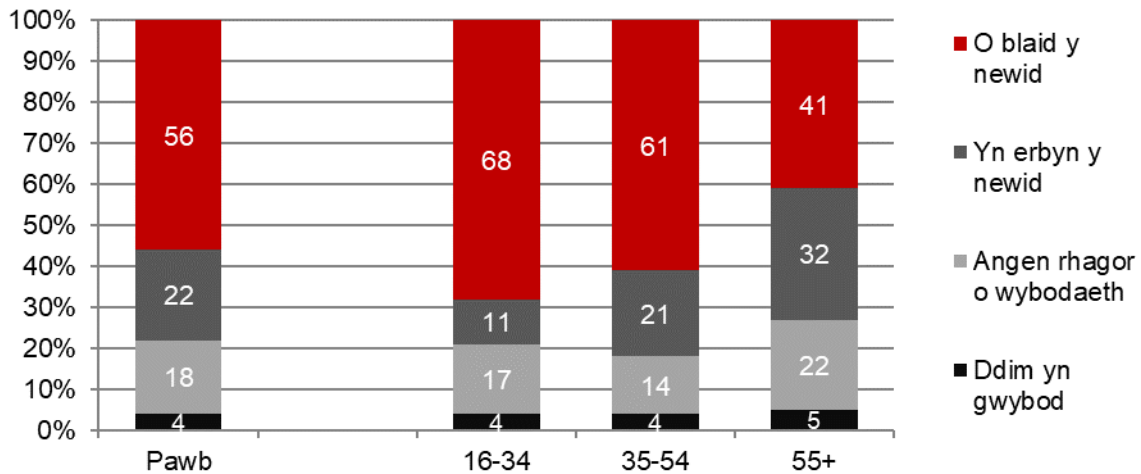
Ffigur 5.2: Barn am y newid i'r ddeddfwriaeth mewn perthynas â chosbi plant yn gorfforol (%) (Pawb ac yn ôl pa un a ydynt yn ofalwr rheolaidd am blentyn saith oed neu iau ai peidio – Tachwedd 2022)

Sail: Pawb (1,000), Gofalwr rheolaidd am blentyn 7 oed neu iau (333), Ddim yn ofalwr rheolaidd am blentyn 7 oed neu iau (662)

5.5 Canfuwyd gwahaniaethau barn yn ôl oedran hefyd. Yn y grwpiau oedran 16-34 a 35-54, roedd ymatebwyr yn llawer mwy tebygol o fod o *blaid* yn hytrach nag *yn erbyn* y newid i'r ddeddfwriaeth, fel a ddangosir yn ffigur 5.3. Fodd bynnag, ymhlith yr ymatebwyr 55+ oed roedd y farn ychydig yn fwy cymysg gydag oddeutu dwy ran o bump (41%) o blaid y newid ac oddeutu 3 ymhob 10 (32%) yn ei erbyn. Roedd y gwahaniaethau hyn yn ôl oedran yn arwyddocaol yn ystadegol. Canfuwyd gwahaniaethau tebyg yn ôl oedran yn yr holl arolygon blaenorol hefyd.

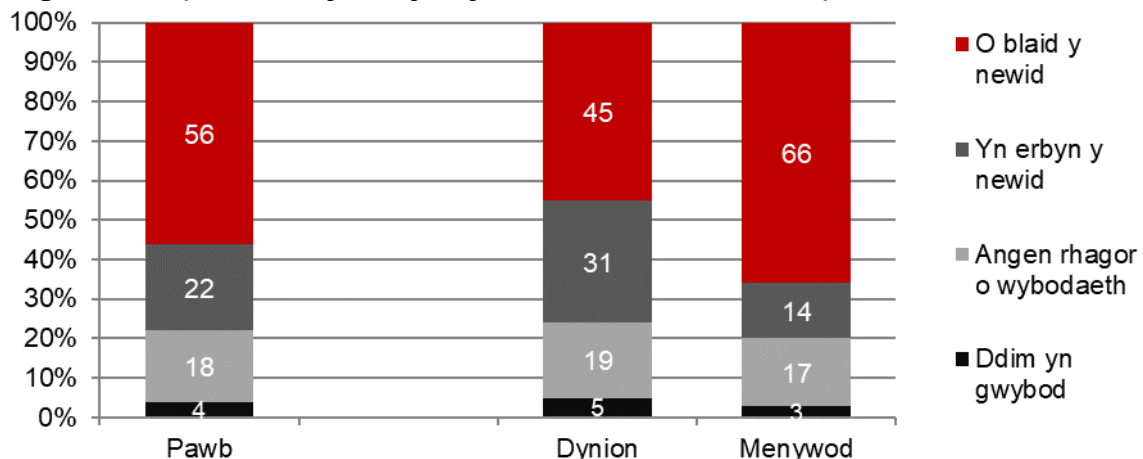
Ffigur 5.3: Barn am y newid i'r ddeddfwriaeth mewn perthynas â chosbi plant yn gorfforol (Pawb ac yn ôl grŵp oedran - Tachwedd 2022)

Sail: Pawb (1,000), 16-34 (338), 35-54 (382), 55+ (280)

5.6 Yn arolwg mis Tachwedd 2022 (fel ym mis Mawrth 2022, yn 2020 ac yn 2021), canfuwyd gwahaniaethau hefyd yn ôl y rhywiau o ran barn ymatebwyr am y newid deddfwriaethol. Roedd menywod yn llawer mwy tebygol o fod o blaid y newid (66%) nag yn ei erbyn (14%). Er bod mwy o ddynion o blaid y newid nag oedd yn ei erbyn, roedd y bwlch rhwng y ddwy gyfran yn gulach (45% o blaid, 31% yn erbyn). Mae'r gwahaniaethau hyn o ran y rhywiau'n arwyddocaol yn ystadegol.

Ffigur 5.4: Barn am y newid i'r ddeddfwriaeth mewn perthynas â chosbi plant yn gorfforol (Pawb ac yn ôl y rhywiau - Tachwedd 2022)

Sail: Pawb (1,000), Dynion (405), Menywod (591)

5.7 Gofynnwyd i'r ymatebwyr egluro'u rhesymau dros eu barn ynglŷn â'r newid deddfwriaethol. Eto, roedd hyn yn eu geiriau hwy eu hunain ac mae'r ymatebion wedi cael eu grwpio'n themâu cyffredin. Mae Tabl 5.1 yn dangos y rhesymau a

nodwyd dros fod o blaid y newid (619 o ymatebwyr). Yr ymateb mwyaf mynych oedd eu bod ‘ddim yn cytuno â smacio neu gosbi plant yn gorfforol’ (46% o’r rhai a oedd o blaid y newid). Hwn oedd yr ymateb mwyaf mynych yn yr holl arolygon blaenorol hefyd.

5.8 Amlygodd rhai y ‘bydd [y newid i’r ddeddfwriaeth] yn helpu i amddiffyn plant’ (10%) neu fod ‘[smacio yn] niweidiol i blant’ (8%), neu mai ‘cam-drin ydyw’ (9%). Roedd eraill yn teimlo ‘[nad] yw’n gweithio’ (7%), bod ‘ffyrdd eraill o sicrhau ymddygiad da’ (14%) a ‘nad yw’n wers dda’ (10%).

Tabl 5.1: Allwch chi ddweud wrthyf pam eich bod o blaid y newid i’r gyfraith mewn perthynas â chosbi plant yn gorfforol yng Nghymru? - Tachwedd 2022 [Digymell]

Ymateb	Canran yr ymatebwyr (Nifer yr ymatebwyr)
Ddim yn cytuno â smacio \ cosbi plant yn gorfforol	46 (n.255)
Mae ffyrdd eraill o sicrhau ymddygiad da \ disgyblaeth	14 (n.76)
Bydd yn helpu i amddiffyn plant	10 (n.55)
Cam-drin ydyw \ gall arwain at gam-drin	9 (n.51)
Mae’n niweidiol i blant	8 (n.42)
Nid yw’n wers dda	7 (n.41)
Nid yw’n gweithio \ nid yw’n angenrheidiol	7 (n.39)
Mae’n rhoi anogaeth i ddefnyddio trais \ mae’n gwneud trais yn dderbyniol	5 (n.26)
Ymatebion eraill a nodwyd gan lai na 5 y cant o’r ymatebwyr	
Cefais i fy nharo pan oeddwn yn blentyn	
Dydw i erioed wedi smacio fy mhlant	
Gwneud pethau’n fwy clir \ rhieni	
Mae tap yn iawn \ slap fach \ iawn os nad yw rhywun yn mynd yn rhy bell	
Mae rhai rhieni’n mynd yn rhy bell	

Sail: Y rhai sydd o blaid y newid i’r gyfraith mewn perthynas â chosbi plant yn gorfforol yng Nghymru (556)

(a) Efallai fod cyfanswm y tabl yn fwy na 100 y cant am bod ymatebwyr yn gallu rhoi mwy nag un ateb

(b) Cyflwynir ymatebion eraill yn nhrefn yr wyddor

5.9 O’r rhai a oedd yn erbyn y newid i’r ddeddfwriaeth (194 o ymatebwyr), un o’r prif resymau dros wrthwynebu’r newid oedd rheoli ymddygiad a disgyblaeth. Roedd

tua dwy ran o bump (43%) o'r rhai a oedd yn erbyn y newid yn meddwl bod 'angen (y sefyllfa bresennol) i reoli ymddygiad \ disgyblu'r plentyn \ addysgu am barch \ dangos ffiniau'. Fe wnaeth rhai sylwadau am y diffyg disgyblaeth ehangach mewn cymdeithas – 'does dim disgyblaeth \ parch y dyddiau hyn \ mae plant yn ymddwyn yn wael' (27%).

5.10 Myfyriodd eraill ynghylch eu profiadau hwy eu hunain gan ddweud eu bod yn erbyn y newid am 'nad yw [smacio] yn gwneud unrhyw niwed \ ni wnaeth unrhyw niwed i mi \ i'm plant i' (17%). Fe wnaeth rhai amodi eu gwrthwynebiad i'r newid gan ddweud y byddent hwy yn ei erbyn cyn belled â bod y gosb yn aros yn un 'nad yw'n mynd yn rhy bell \ os yw'n gosb resymol' (15%).

5.11 Mae'r rhesymau hyn a'r cyfrannau a'u nododd (ymhlith y rhai a oedd yn erbyn y newid i'r ddeddfwriaeth) yn adlewyrchu canlyniadau a ganfuwyd mewn arolygon blaenorol.

Tabl 5.2: Allwch chi ddweud wrthyf pam eich bod yn erbyn y newid i'r gyfraith mewn perthynas â chosbi plant yn gorfforol yng Nghymru? - Tachwedd 2022 [Digymell]

Ymateb	Canran yr ymatebwyr (Nifer yr ymatebwyr)
Mae ei angen i reoli ymddygiad \ disgyblu'r plentyn \ addysgu am barch \ dangos ffiniau	43 (n.96)
Does dim disgyblaeth y dyddiau hyn \ mae plant yn ymddwyn yn wael \ dim parch	27 (n.60)
Nid yw'n gwneud unrhyw niwed \ ni wnaeth unrhyw ddrwg i mi \ i'm plant i	17 (n.37)
Mae'n iawn os nad yw'n mynd yn rhy bell \ os yw'n gosb resymol	15 (n.34)
Ni ddylai'r Llywodraeth ymhél â'r mater	8 (n.18)
Dylai rhiant gael cosbi ei blentyn \ dylai fod â dewis \ dylai gael gwneud y penderfyniad	7 (n.16)
lawn pan fo'r plentyn mewn perygl	5 (n.11)
Ymatebion eraill a nodwyd gan lai na 5 y cant o'r ymatebwyr	
Anodd i'w blismona \ i'w orfodi \ i ddarparu adnoddau ar ei gyfer	
Dros ben llestri \ ddim yn rhesymol	
Mae pob amgylchiad \ plentyn yn wahanol	
Nid oes mo'i angen	

Sail: Y rhai sydd yn erbyn y newid i'r gyfraith mewn perthynas â chosbi plant yn gorfforol yng Nghymru (194)

(a) Efallai fod cyfanswm y tabl yn fwy na 100 y cant am bod ymatebwyr yn gallu rhoi mwy nag un ateb

(b) Cyflwynir ymatebion eraill yn nhrefn yr wyddor

5.12 O ran y rhai yr oedd arnynt angen rhagor o wybodaeth cyn penderfynu (164 o ymatebwyr) yn bennaf roedd arnynt eisiau naill ai rhagor o fanylion neu wybodaeth ynglŷn â sut y byddai'n gweithio (24% o'r rhai yr oedd arnynt angen rhagor o wybodaeth) neu'n benodol hoffent pe bai mwy o eglurder yn y diffiniadau a oedd yn rhan o'r ddeddfwriaeth:

- Beth sy'n gyfystyr â smacio \ ymosod, yr hyn sy'n cael ei ganiatáu o'i gymharu â'r hyn nad yw'n cael ei ganiatáu (18%)
- Diffiniadau \ enghreifftiau (10%)

5.13 Rheswm pellach dros fod eisiau rhagor o wybodaeth cyn eu bod yn penderfynu oedd bod arnynt eisiau gweld ymchwil / tystiolaeth o effaith smacio (15%). Roedd y rheswm hwn yn fwy amlwg nag mewn arolygon blaenorol.

Tabl 5.3: Allwch chi ddweud wrthyf pa wybodaeth arall y mae arnoch ei hangen? – Tachwedd 2022 [Digymell]

Ymateb	Canran yr ymatebwyr (Nifer yr ymatebwyr)
Rhagor o fanylion \ rhagor o wybodaeth \ gwybodaeth am y gyfraith bresennol \ sut y byddai'n gweithio	25 (n.45)
Beth sy'n gyfystyr â smacio \ ymosod, yr hyn sy'n cael ei ganiatáu o'i gymharu â'r hyn nad yw'n cael ei ganiatáu	18 (n.32)
Ymchwil \ tystiolaeth o effaith smacio	15 (n.27)
Diffiniadau \ enghreifftiau	10 (n.18)
Sut y bydd yn cael ei blismona \ ei orfodi \ sut i ddarparu adnoddau ar ei gyfer	5 (n.9)
Ddim yn gwybod	14 (n.24)
Ymatebion eraill a nodwyd gan lai na 5 y cant o'r ymatebwyr	
Angen amser i feddwl amdano \ rhagor o amser i feddwl amdano	
Cosb \ cyhuddiadau i rieni	
Diffiniad o gosb resymol	
Diogelu \ amddiffyn rhieni	

Sail: Y rhai y mae angen rhagor o wybodaeth arnynt i benderfynu a ydynt o blaid ynteu yn erbyn newid i'r gyfraith mewn perthynas â chosbi plant yn gorfforol yng Nghymru (164)

(a) Efallai fod cyfanswm y tabl yn fwy na 100 y cant am bod ymatebwyr yn gallu rhoi mwy nag un ateb

(b) Cyflwynir ymatebion eraill yn nhrefn yr wyddor

6. Casgliadau

6.1 Ym mis Tachwedd 2022, mae mwyafrif o'r cyhoedd yn anghytuno (58%) 'ei bod hi weithiau'n angenrheidiol smacio plentyn' ac mae hyn yn gymharol ddigyfnewid ers mis Mawrth 2022. Mae'r farn yn dal i fod yn gysylltiedig ag oedran gyda'r rhai dros 55 oed yn llawer mwy tebygol o gytuno 'ei bod hi weithiau'n angenrheidiol smacio plentyn'.

6.2 Gyda'r ddeddfwriaeth wedi bod mewn grym am yr 8 mis diwethaf, roedd cyfran y boblogaeth sy'n credu bod rhieni'n dal i allu smacio'u plant wedi lleihau i leiafrif bach iawn (6%). Fodd bynnag, dywedodd cyfran ychydig yn fwy (9%) eu bod yn meddwl y byddai smacio nad oedd yn gadael marc coch yn cael ei ganiatáu.

6.3 Mae ymwybyddiaeth bod newidiadau wedi digwydd i'r gyfraith mewn perthynas â chosbi plant yn gorfforol yn dal i dyfu yn arolwg mis Tachwedd 2022, wyth mis ar ôl cyflwyno'r ddeddfwriaeth newydd. Pan ofynnwyd iddynt yn ddigymell a oeddent yn ymwybodol o'r newid deddfwriaethol mewn perthynas â chosbi plant yn gorfforol, dywedodd bron i dri chwarter (73%) eu bod yn gwybod am rywbeth. Mae hyn bron yn ddwbl y gyfran a ddywedodd eu bod yn ymwybodol o'r newid flwyddyn yn ôl (40%) a dyma'r lefel uchaf o ymwybyddiaeth ddigymell i gael ei chofnodi dros y pum mlynedd ddiwethaf.

6.4 Yn yr un modd, canfuwyd codiadau mewn ymwybyddiaeth o'r newid i'r ddeddfwriaeth o gael eu harwain. Pan ddarparwyd disgrifiad o'r newid iddynt, dywedodd 85% fod ganddynt ymwybyddiaeth o hyn o'i gymharu â 62% yn 2021 a 78% ym mis Mawrth 2022. Mae rhai gwahaniaethau mewn lefelau ymwybyddiaeth yn dal i fodoli, gyda'r rhai heb gyfrifoldebau gofalu am blant saith oed ac iau, a'r rhai 16-34 oed yn llai ymwybodol o'r newid.

6.5 Ymddengys fod y gyfran sydd o blaid diddymu amddiffyniad cosb resymol (56%) wedi sefydlogi ym mis Tachwedd 2022 ar ôl cynyddu yn nwy don flaenorol yr arolwg (mis Mawrth 2022 a mis Tachwedd 2021). Roedd y codiadau a welwyd cyn mis Tachwedd 2022 i'w priodoli'n bennaf i'r ffaith bod llai o bobl wedi dweud bod arnynt angen rhagor o wybodaeth neu eu bod ddim yn siŵr. Nid yw'r gyfran sy'n

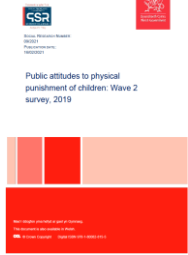

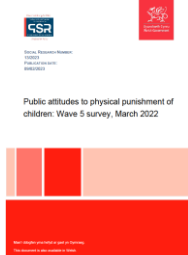
gwrthwynebu'r newid wedi newid rhyw lawer dros y blynyddoedd diwethaf – mae bellach yn 22% o'i gymharu â 25% ym mis Tachwedd 2020. Mae'r rhai sy'n gwrthwynebu'r newid yn fwy tebygol o fod yn ddyinion, yn y grwpiau oedran hŷn a heb gyfrifoldebau gofalu am blant 7 oed ac iau.

Atodiad A - Ymchwil Gymdeithasol Llywodraeth Cymru ar rianta

Mae'r Tabl isod yn nodi cyhoeddiadau Ymchwil Gymdeithasol y Llywodraeth ar rianta a gomisiynwyd gan Lywodraeth Cymru dros yr wyth mlynedd ddiwethaf.

Tabl A1.1: Ymchwil Flaenrol Berthnasol gan Lywodraeth Cymru

Teitl	Adroddiad	Dull a Sampl	Diben
<p>Agweddau tuag at arferion rhianta a disgyblu plant</p> <p>Cyhoeddwyd: 2014</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Ansoddol • 14 o grwpiau ffocws (70 o gyfranogwyr) • Rhieni plant dan 18 • Yn 2013 	<p>Archwilio barn rhieni am arfer rhianta gan gynnwys disgyblu. Defnyddiwyd y canfyddiadau i lywio cymorth rhianta.</p>
<p>Rheoli ymddygiad, agweddau ac arferion plant: Arolwg Sylfaenol 2013</p> <p>Cyhoeddwyd: 2014</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Arolwg Omnibws Meintiol • 1,022 o oedolion (56% wedi bod yn rhieni erioed, 27% yn rhieni i blant dan 18) • Yn 2013 	<p>Casglu data ar agweddau'r cyhoedd (gan gynnwys rhieni ac oedolion nad ydynt yn rhieni) tuag at arferion rhianta gan gynnwys disgyblaeth. Defnyddiwyd y canfyddiadau i lywio cymorth rhianta.</p>
<p>Agweddau rhieni tuag at reoli ymddygiad plant bach 2015</p> <p>Cyhoeddwyd: 2016</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Meintiol – arolwg ffôn • 387 o rieni/ gwarcheidwaid plant dan 7 oed • Gan ddefnyddio rhestr ailgysylltu Arolwg Cenedlaethol Cymru • Yn 2015 	<p>Pwysu a mesur agweddau rhieni â phlant bach at rianta a rheoli ymddygiad plant. Gwaith maes a gyflawnwyd cyn lansio'r ymgyrch cymorth rhianta <i>Magu Plant. Rhowch Amser Iddo</i></p>
<p>Agweddau rhieni tuag at reoli ymddygiad plant bach 2017</p> <p>Cyhoeddwyd: 2018</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Meintiol – arolwg ffôn • 269 o rieni/ gwarcheidwaid plant dan 7 oed • Gan ddefnyddio arolwg ailgysylltu Arolwg Cenedlaethol Cymru • Yn 2017 	<p>Pwysu a mesur agweddau rhieni â phlant bach at rianta a rheoli ymddygiad plant. Roedd yr arolwg hwn fwy neu lai'n ailadrodd ymchwil flaenrol yn 2015 ac fe helpodd i oleuo'r gwaith paratoadol ar gyfer y cynnig i wahardd cosb gorfforol.</p>
<p>Agweddau'r cyhoedd tuag at gosbi plant yn gorfforol: Arolwg sylfaenol, 2018</p> <p>Cyhoeddwyd: 2019</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Meintiol – arolwg wyneb yn wyneb • 1,002 o aelodau o'r cyhoedd 16+ oed • Cynhaliwyd trwy Arolwg Omnibws Cymru Beaufort • Yn 2018 	<p>Arolwg sylfaenol ymhlith y cyhoedd yng Nghymru i archwilio agweddau tuag at gosbi plant yn gorfforol, ymwybyddiaeth o newidiadau arfaethedig i'r ddeddfwriaeth i ddiddymu amddiffyniad cosb resymol a lefel y gefnogaeth i'r newid hwn.</p>

<p>Agweddau'r cyhoedd tuag at gosbi plant yn gorfforol: Arolwg Ton 2, 2019</p> <p>Cyhoeddwyd: 2021</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Meintiol – arolwg wyneb yn wyneb • 1,002 o aelodau o'r cyhoedd 16+ oed • Cynhaliwyd trwy Arolwg Omnibws Cymru Beaufort • Yn 2019 	<p>Arolwg ymhlith y cyhoedd yng Nghymru i archwilio agweddau tuag at gosbi plant yn gorfforol, ymwybyddiaeth o newidiadau arfaethedig i'r ddeddfwriaeth i ddiddymu amddiffyniad cosb resymol a lefel y gefnogaeth i'r newid hwn, gan adeiladu ar yr arolwg sylfaenol a gynhaliwyd yn 2018</p>
<p>Agweddau'r cyhoedd tuag at gosbi plant yn gorfforol: Arolwg Ton 3, 2020</p> <p>Cyhoeddwyd: 2021</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Meintiol – arolwg ar-lein • 1,002 o aelodau o'r cyhoedd 16+ oed • Cynhaliwyd trwy Arolwg Omnibws Cymru Beaufort • Yn 2020 	<p>Arolwg ymhlith y cyhoedd yng Nghymru i archwilio agweddau tuag at gosbi plant yn gorfforol, ymwybyddiaeth o newidiadau arfaethedig i'r ddeddfwriaeth i ddiddymu amddiffyniad cosb resymol a lefel y gefnogaeth i'r newid hwn, gan adeiladu ar yr arolygon a gynhaliwyd yn 2018 a 2019.</p>
<p>Agweddau'r cyhoedd tuag at gosbi plant yn gorfforol: Arolwg Ton 4, 2021</p> <p>Cyhoeddwyd: 2023</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Meintiol – arolwg ar-lein • 1,000 o aelodau o'r cyhoedd 16+ oed • Cynhaliwyd trwy Arolwg Omnibws Cymru Beaufort • Yn 2021 	<p>Arolwg ymhlith y cyhoedd yng Nghymru i archwilio agweddau tuag at gosbi plant yn gorfforol, ymwybyddiaeth o newidiadau arfaethedig i'r ddeddfwriaeth i ddiddymu amddiffyniad cosb resymol a lefel y gefnogaeth i'r newid hwn, gan adeiladu ar yr arolygon a gynhaliwyd yn 2018, 2019 a 2020.</p>
<p>Arolwg y cyhoedd tuag at gosbi plant yn gorfforol: Arolwg Ton 5, 2021</p> <p>Cyhoeddwyd: 2023</p>		<ul style="list-style-type: none"> • Meintiol – arolwg ar-lein • 1,000 o aelodau o'r cyhoedd 16+ oed • Cynhaliwyd trwy Arolwg Omnibws Cymru Beaufort • Ym mis Mawrth 2022 	<p>Arolwg ymhlith y cyhoedd yng Nghymru i archwilio agweddau tuag at gosbi plant yn gorfforol, ymwybyddiaeth o newidiadau arfaethedig i'r ddeddfwriaeth i ddiddymu amddiffyniad cosb resymol a lefel y gefnogaeth i'r newid hwn, gan adeiladu ar yr arolygon a gynhaliwyd yn 2018, 2019, 2020 a 2021.</p>

Atodiad B – Holiadur yr arolwg

1. I ba raddau ydych chi'n cytuno neu'n anghytuno ei bod hi weithiau'n angrheidiol smacio plentyn?

Cytuno'n gryf

Tueddu i gytuno

Ddim yn cytuno nac yn anghytuno

Tueddu i anghytuno

Anghytuno'n gryf

Ddim yn gwybod

2. Ydych chi'n meddwl bod y gyfraith yn caniatáu i rieni smacio'u plant?

Ydw

Nac ydw

Ddim yn gwybod

3. Ydych chi'n ymwybodol o unrhyw newidiadau i'r gyfraith mewn perthynas â chosbi plant yn gorfforol yn y flwyddyn ddiwethaf?

Ydw

Nac ydw

Ddim yn gwybod

OS YDYCH

4. Allwch chi ddweud wrthyf sut y mae'r gyfraith wedi newid yn eich tyb chi? *Ysgrifennwch yr ateb*
-

OS YDYCH

5. Sut ddaethoch chi'n ymwybodol o'r newid i'r gyfraith mewn perthynas â chosbi plant yn gorfforol? *Dewiswch bob un sy'n berthnasol*

Ar y teledu – newyddion / rhaglen

Ar y teledu – hysbyseb

Ar y radio – newyddion / rhaglen

Ar y radio – hysbyseb

Mewn papur newydd lleol – newyddion / erthygl

Mewn papur newydd lleol – hysbyseb

Mewn papur newydd a gyhoeddir ledled Cymru – newyddion / erthygl

Mewn papur newydd a gyhoeddir ledled Cymru – hysbyseb

Mewn papur newydd a gyhoeddir ledled y DU – newyddion / erthygl

Mewn papur newydd a gyhoeddir ledled y DU – hysbyseb

Hysbysebu ar-lein

Gwefan ar-lein – eitem newyddion

Gwefan ar-lein – arall

Y cyfryngau cymdeithasol (heb gynnwys Facebook)

Facebook
Mewn cylchgrawn
Dywedodd rhywun wrthyf (gweithiwr proffesiynol)
Dywedodd rhywun wrthyf (teulu/ffrind)
Arall (rhowch fanylion)

Yng Nghymru, mae'r gyfraith mewn perthynas â chosbi'n gorfforol, gan gynnwys smacio, wedi newid. Yn flaenorol roedd rhieni'n gallu defnyddio amddiffyniad cosb resymol yn erbyn cyhuddiad o ymosod corfforol, ond nid yn erbyn cyhuddiadau mwy difrifol o, er enghraifft, wir niwed corfforol. Ers 21 Mawrth 2022, nid yw amddiffyniad cosb resymol ar gael mwyach yng Nghymru i rieni, gofawyr a gwarcheidwaid, a'r rhai sy'n gweithredu *in loco parentis* ac sy'n wynebu cyhuddiad o ymosod ar blentyn neu guro plentyn yn eu gofal. Lle mae'r heddlu'n canfod digon o dystiolaeth ar gyfer gobaith realistig o gael rhiant yn euog bydd rhaid iddynt ystyried a yw er lles y cyhoedd eu bod yn dwyn cyhuddiad.

GOFYNNWCH I BAWB

- 6. Cyn heddiw, ydych chi wedi gweld neu glywed unrhyw beth am newid y gyfraith o gwbl?**

Ydw, rwy'n ymwybodol o'r newid
Ydw – ond ddim yn siŵr o'r manylion
Nac ydw
Ddim yn gwybod

- 7. Pa rai o'r datganiadau canlynol ynglŷn â'r newid y gyfraith mewn perthynas â chosbi plant yn gorfforol yng Nghymru sy'n adlewyrchu eich barn chi orau?**

Rwyf o blaid newid y gyfraith i gael gwared ar amddiffyniad cosb resymol
Rwyf yn erbyn newid y gyfraith i gael gwared ar amddiffyniad cosb resymol
Mae angen rhagor o wybodaeth arnaf i benderfynu
Ddim yn gwybod

- 8. a) Allwch chi ddweud wrthyf pam eich bod o blaid newid y gyfraith mewn perthynas â chosbi plant yn gorfforol yng Nghymru? *Ysgrifennwch yr ateb***

b) Allwch chi ddweud wrthyf pam eich bod yn erbyn newid y gyfraith mewn perthynas â chosbi plant yn gorfforol yng Nghymru? *Ysgrifennwch yr ateb*

c) Allwch chi ddweud wrthyf pa wybodaeth ychwanegol y mae ei hangen arnoch? Ysgrifennwch yr ateb

9. Yn awr bod y gyfraith wedi newid, pa rai, os o gwbl, o'r canlynol ydych chi'n meddwl sy'n dal i gael eu caniatáu?

Cosb gorfforol sydd:

Yn gadael dim marc o gwbl ar y plentyn

Yn achosi i'r croen gochi dros dro

Yn gadael clais sy'n para am ychydig ddyddiau

Yn gadael marciau a chleisiau sy'n para am yn hwy nag ychydig ddyddiau ond nad yw'n arwain at anaf corfforol parhaol

Dim o'r rhain

Ddim yn gwybod

Wedi gwrthod

Nodyn ar newidiadau i'r holiadur dros amser:

Fe wnaed mân newidiadau i arolygon 2020, 2021 a mis Mawrth 2022 o'i gymharu ag arolygon 2018 a 2019, sef:

- Nid oedd cwestiynau 4, 6, 7 ac 8 yn dweud 'newidiadau arfaethedig' mwyach fel yr oeddent yn 2018 a 2019 am eu bod yn adlewyrchu'r ffaith bod y Bil wedi cael Cydsyniad Brenhinol ym mis Mawrth 2020.
- Hefyd, yn 2020, 2021 a 2022 yng nghwestiwn 1, roedd 'ddim yn gwybod' yn god ymateb yr oedd pobl yn ei roi o gael eu harwain yn hytrach na dim ond cael ei gofnodi'n ddigymell yn 2018/2019 a oedd yn adlewyrchu'r newid dull o holiadur wyneb-yn-wyneb i holiadur ar-lein.
- Roedd yr un peth (ymateb gan bobl o gael eu harwain yn hytrach nag ymateb digymell) yn wir am gwestiwn 3 ar gyfer codau ymateb 'ddim yn gwybod' ac 'wedi gwrthod'.
- Hefyd (a chan eto adlewyrchu'r newid i ddull ar-lein), yng nghwestiwn 6 roedd ymatebwyr yn cael eu harwain â rhestr o ffynonellau ymwybyddiaeth yn 2020, 2021 a 2022 ond yn 2018/19 roedd y rhestr hon yn ddigymell.

Yn olaf, ac o ganlyniad i'r ffaith bod y ddeddfwriaeth wedi dod i rym cyn yr arolwg diweddaraf, roedd arolwg mis Tachwedd 2022 yn cynnwys rhai mân newidiadau pellach:

- C3 'Ydych chi'n ymwybodol o unrhyw newidiadau i'r gyfraith mewn perthynas â chosbi plant yn gorfforol yn y flwyddyn ddiwethaf?'. Cafodd y cwestiwn hwn ei ddiwygio ychydig ym mis Tachwedd 2022 i gynnwys 'yn y flwyddyn ddiwethaf' nawr bod y gyfraith newydd wedi bod mewn grym am sawl mis.
- Fe newidiodd C4 i sut y mae'r gyfraith 'wedi newid' yn hytrach na sut y 'bydd yn newid' ar rifynnau blaenorol.
- Roedd C6,7,8a/b yn cyfeirio at 'newid y gyfraith' yn hytrach na 'newid i'r gyfraith'

Newid mwy sylweddol ym mis Tachwedd 2022 oedd bod y cwestiwn am lefel y gost a oedd yn cael ei chaniatáu wedi newid o *Mae'r gyfraith bresennol yn caniatáu i rieni gosbi eu plant yn gorfforol (sy'n cynnwys smacio)*. *Pa lefel o gosb mae'r gyfraith yn ei chaniatáu yn eich tyb chi? i Yn awr bod y gyfraith wedi newid, pa rai, os o gwbl, o'r canlynol ydych chi'n meddwl sy'n dal i gael eu caniatáu?* O ystyried bod hwn yn newid sylfaenol i'r cwestiwn nid yw'r data yma'n cael ei gyflwyno fel cyfres dros amser yn yr adroddiad hwn mwyach.

Atodiad C – Dull Ymchwil

A1.13 Cynhaliwyd yr ymchwil hon trwy Arolwg Omnibws Cymru Beaufort. Mae arolygon omnibws yn ddull sydd wedi hen ennill ei blwyf o gynnal ymchwil i'r farchnad ac ymchwil gymdeithasol. Fel y mae eu henw'n ei awgrymu, maent yn galluogi grŵp o ddefnyddwyr i rannu'r un cyfrwng arolygu, gan ddwyn budd o ran costau is.

A1.14 Mae sampl yr Arolwg Omnibws wedi'i bwriadu i gynrychioli'r boblogaeth oedolion sy'n byw yng Nghymru ac sy'n 16 oed a throsodd. Fe wnaeth argyfwng iechyd y cyhoedd COVID-19 atal arolygon mis Tachwedd 2020, mis Tachwedd 2021 a mis Mawrth 2022 rhag cael eu cynnal yn y modd blaenorol trwy gyfweiliadau wyneb-yn-wyneb mewn pwyntiau samplu penodol ledled Cymru. Yn lle hynny, cynhaliwyd cyfweiliadau ar gyfer arolygon mis Tachwedd 2020, mis Tachwedd 2021 a mis Mawrth 2022 ar-lein gan ddefnyddio plattform cyfnewid panel ar-lein Cint. Cynhaliwyd arolwg mis Tachwedd 2022 ar-lein hefyd gan bod yr arolwg Omnibws wedi symud yn barhaol i ddull ar-lein.

A1.15 Mae plattform Cint a'i gynhyrchion yn cydymffurfio ag amryw godau ymddygiad a chanllawiau megis safonau'r Gymdeithas Ymchwil Barn ac Ymchwil i'r Farchnad Ewropeaidd (ESOMAR) a'r Gymdeithas Ymchwil i'r Farchnad (MRS). Mae Cint hefyd yn cydymffurfio ag ISO 20252. Caiff sawl gwiriad ansawdd data eu cynnwys yn system Cint gan gynnwys gwiriad Eiddo Deallusol GEO a CAPTCHA wrth gofrestru, gwiriadau ar gyfer adnabod ymatebydd unigryw ac i ganfod ymddygiad twyllodrus. Hefyd, mae Beaufort yn cynnwys ei gwestiynau a mesurau rheoli ansawdd ei hun yn yr arolwg ac nid yw'n cynnwys ymatebwyr sy'n methu'r gwiriadau hyn.

A1.16 Yn ystod yr arolwg defnyddiwyd rheolaethau cwota pleth ar oedran o fewn rhyw. Yn ychwanegol at hynny, defnyddiwyd rheolaeth cwota ar wahân ar gyfer gradd gymdeithasol ac fe gynhaliwyd cyfweiliadau gyda thrigolion ym mhob awdurdod lleol yng Nghymru.

A1.17 Ar y cam dadansoddi, caiff y data ei bwysoli yn ôl grŵp oedran o fewn pob rhyw o fewn y grwpiad Awdurdod Lleol yn ogystal â gradd gymdeithasol i roi i bob

cell ei mynychder cywir o fewn cyfanswm Cymru sy'n deillio o ganlyniadau Cyfrifiad 2011. Cyflwynir y ffigyrau yn yr adroddiad hwn i'r ganran lawn agosaf.

Samplu cwota cyfrannol

A1.18 Pan gaiff data arolygon eu profi o safbwynt arwyddocâd ystadegol, gwneir tybiaeth bod y sampl a gyflawnwyd yn cynrychioli sampl ar hap o'r boblogaeth berthnasol. Fodd bynnag, gan bod Arolwg Omnibws Cymru'n defnyddio samplu cwota cyfrannol (nid hap-samplu), nid yw arwyddocâd ystadegol gwirioneddol yn gallu cael ei gadarnhau, a bod yn fanwl gywir. Felly, pan fo gwahaniaeth rhwng dau is-grŵp yn cael ei ddisgrifio fel gwahaniaeth 'arwyddocaol' yn yr adroddiad hwn, mae hyn yn cyfeirio at wahaniaeth sy'n arwyddocaol o safbwynt ffug-ystadegol ar y lefel hyder o 95 y cant. Ystyr hyn yw, pe bai'r arolwg yn defnyddio hap-sampl, byddai'r tebygolrwydd o gael y canfyddiad trwy siawns yn llai nag un mewn 20.

Dadansoddiad Chi-sgwâr

A1.19 Defnyddiwyd y prawf chi-sgwâr yn y dadansoddiad i bennu a yw perthynas yr arsylwyd arni rhwng dau neu fwy o newidynnau categoreiddiol yn y sampl yn debygol o adlewyrchu cysylltiad gwirioneddol yn y boblogaeth (h.y. cyfanswm y boblogaeth oedolion 16 oed a throsodd sy'n byw yng Nghymru).

Atodiad D – Disgrifiad o’r newid i’r ddeddfwriaeth a gyflwynwyd i ymatebwyr yn arolwg mis Tachwedd 2022

Yng Nghymru, mae’r gyfraith mewn perthynas â chosbi’n gorfforol, gan gynnwys smacio, wedi newid. Yn flaenorol gallai rhieni ddefnyddio amddiffyniad cosb resymol yn erbyn cyhuddiad o ymosod corfforol, ond nid yn erbyn cyhuddiadau mwy difrifol o, er enghraifft, wir niwed corfforol. Ers 21 Mawrth 2022, nid yw amddiffyniad cosb resymol ar gael mwyach yng Nghymru i rieni, gofalwyr a gwarcheidwaid, a’r rhai sy’n gweithredu *in loco parentis* ac sy’n wynebu cyhuddiad o ymosod ar blentyn neu guro plentyn yn eu gofal. Lle mae’r heddlu’n canfod digon o dystiolaeth ar gyfer gobaith realistig o gael rhiant yn euog bydd rhaid iddynt ystyried a yw er lles y cyhoedd eu bod yn dwyn cyhuddiad.

Atodiad E – Diffiniad o raddau cymdeithasol

Mae Tabl A1.2, isod, yn rhoi diffiniad o'r dosbarthiadau o raddau cymdeithasol⁷ a ddefnyddiwyd yn y dadansoddiad

Tabl A1.2: Diffiniadau o raddau cymdeithasol

Gradd gymdeithasol	Diffiniad
ABC1	
A	Swydd reoli, weinyddol neu broffesiynol uchel
B	Swydd reoli, weinyddol neu broffesiynol ganolradd
C1	Swydd reoli, weinyddol neu broffesiynol oruchwyliol, glerigol ac iau
C2DE	
C2	Gweithwyr llaw crefftus
D	Gweithiwr llaw lled-grefftus a di-grefft
E	Pensiynwyr y wladwriaeth, gweithwyr achlysurol neu weithwyr radd isaf, pobl ddi-waith â budd-daliadau'r wladwriaeth yn unig

⁷Diffiniadau'r Arolwg Darllenyddiaeth Cenedlaethol - <http://www.nrs.co.uk/nrs-print/lifestyle-and-classification-data/social-grade/>

Atodiad F – Meintiau is-samplau

Mae Tabl A1.3, isod, yn dangos nifer yr ymatebwyr ar gyfer pob is-sampl a ddefnyddiwyd yn y dadansoddiad. Rhoddir nifer yr ymatebwyr ar gyfer y samplau heb eu pwysoli ac wedi'u pwysoli.

Tabl A1.3: Meintiau samplau'r is-grwpiau

Is-sampl	Sampl heb ei phwysoli	Sampl wedi'i phwysoli
Rhyw⁸		
Gwrywaidd	405	485
Benywaidd	591	511
Oedran		
16-34	338	295
35-54	382	325
55+	280	380
Gradd gymdeithasol		
ABC1	617	520
C2DE	383	480
Gofalwr am blentyn 7 oed neu iau⁹		
Ydy	333	298
Nac ydy	662	697

⁸ Mae cyfanswm y Dynion a'r Menywod yn 996. Roedd 4 ymatebydd a nododd 'arall' neu 'gwell gen i beidio â dweud' fel ateb hefyd

⁹ Mae cyfanswm y gofalwyr am blentyn 7 oed neu iau yn 995. Roedd 5 ymatebydd a nododd 'gwell gen i beidio â dweud' fel ateb hefyd